

Nr. 10 (64)

octombrie 2016

Realități Culturale

REVISTĂ DE ETNOGRAFIE, FOLCLOR ȘI CULTURĂ CONTEMPORANĂ

A black and white portrait of a woman with dark, wavy hair and bangs. She is looking slightly to the right of the camera with a neutral expression. She is wearing a dark, textured jacket over a light-colored top. The background is dark and out of focus.

MIROSLAVA METLEAEVA
La mulți ani, stimată Doamnă!

Sumar

LUDMILA NEGRI Ziua muzicii la Fălești	1
ZINAIDA STURZA Orele de studiu la Muzeul de Istorie și Etnografie din Călărași	2
ION DOMENCO Hora e altarul sufletului	2
Ineditul festival „De la neam la neam”	18
Dr. VICTOR CIRIMPEI Sergiu Moraru ca cercetător științific	3
Dr. DUMITRU APETRI S-a stins sărmănelul... încă în față.....	4
DUMITRU PASAT Civilizație și cultură la zi	5
ZINAIDA GÂRBU Festivalul Național al Cărții și Lecturii la Coșcodeni	6
Dr. hab. ANATOL EREMI Destinul cuvintelor – 6. Cuvinte moștenite.	7
ION DORU Dintre sute de catarge.....	8
Unitate prin diversitate	25
MARIANA COCIERU Și iar e toamnă-n calendar... Miroslava Metleaeva la 70 de ani	9
LILIA BARAN Mireasma pâinii coaptă la început de toamnă!	11
PAVEL POPA Dicționarul coregrafilor din Republica Moldova. Anatol Magdâl	12
<i>Moldovița</i> la Festivalul Internațional de Folclor din or. Hanioti, Grecia....	26
TATIANA BUTNARU „Stea dulce și iubită a sufletului meu...”	15
ȘTEFAN SOFRONOVICI Te-am căutat să-ți dăruiești flori	16
TATIANA SOFRONOVICI Dorul meu de l-aș cânta.....	17
EFROSINIA SOFRONOVICI Scumpa noastră Titenuță	17
LUDMILA COSTENCO Descoperim tinere talente la Palanca în cadrul SNB	20
ANGELA URSACHE Festivalul Cărții și al Lecturii la PB Mateuți	20
OLGA MAXIM 10 colege împreună cu conducătorul de grupă după 40 de primăveri..	21
LIDIA GANEA Varvara-Valentina Cordodel: Clopotar al memoriei	22
AURICA MORCOV Vizită de studiu la Ialoveni	23
SERGIU COJOCARU Epigrame	24

PROIECTUL „REALITĂȚI CULTURALE” nr. 10 (64) octombrie 2016

Adresa: mun. Chișinău, str. București,
68, of. 313, 314

Tel.: (+373 22) 20-25-53 (redacția)

Mob.: (069) 39 24 98 (P. Popa)

Fax: (+373 22) 20-25-55

E-mail: popapavel55@gmail.com
notografprim@gmail.com

COLEGIUL DE REDACȚIE

Pavel Popa, redactor-șef
dr. Varvara Buzilă,
Muzeul Național de Etnografie
și Istorie Naturală
dr. hab. Victor Ghilaș, AȘM
Mariana Cocieru, AȘM

Veta Ghimpu-Munteanu,
Teleradio-Moldova
Veronica Caraulan,
Direcția Cultură mun. Bălți
Gheorghe Nicolaescu,
Cabinetul metodic al
Ministerului Culturii

Nr.	Registre Case de cultură, Școli de muzică	Preț (lei)
1.	Registrul de evidență a activității Casei de Cultură (anexa nr. 2)	16
2.	Registrul de evidență a activității formației artistice de amatori	16
3.	Registrul general de evidență a reușitei elevilor (pentru director)	16
4.	Registrul de evidență a șarjei pedagogice pentru profesori și corepetitori	16
5.	Registrul de evidență a probelor de admitere	9
6.	Registrul frecvenței și reușitei elevilor la disciplinele de grup	8
7.	Catalogul frecvenței și reușitei al elevilor (individual)	5
8.	Planul individual	5
9.	Cartea de evidență a lecțiilor asistate	12
10.	Proiect de lungă durată pentru disciplinele de grup	5
11.	Registrul proceselor–verbale, colocvii, concerte academice, expoziții, examene	12
12.	Registrul proceselor–verbale ale consiliilor profesoriale	12
13.	Registrul proceselor–verbale ale ședințelor secțiilor	12
14.	Registrul de evidență a frecvenței profesorilor la serviciu	12
15.	Certificate (de absolvire), (copertă tare, bumvenil)	25

Nr.	Documente pentru biblioteci publice	Detalii	Preț (lei)
1.	Registrul mișcarea fondurilor	A4, 150 p., ofset	14
2.	Registrul inventar	A4, 200 p., ofset	25
3.	Caiet de evidență a activității bibliotecii	A4, 60 p., ofset	14
4.	Caiet de evidență a documentelor recepționate în schimbul celor pierdute	A4, 50 p., ofset	9
5.	Fișa cititorului	A5, ofset 1+1	0.10
6.	Adaos la formularul cititorului	A5, ofset 1+1	0.10
7.	Fișa catalog (liniată)	7x11, ofset	0.05
8.	Fișa catalog (curată)	7x11, ofset	0.03
9.	Fișa cărții	8x11, ofset	0.05
10.	Fișa evidenței zilnice	A4, ofset	0.18
11.	Fișa de evidență a ziarelor	8x11, ofset	0.05
12.	Fișa de evidență a revistelor	8x11, ofset	0.05
13.	Despărțitoare catalog (de centru)	carton 250 g.	0.5
14.	Despărțitoare catalog (de dreapta)	carton 250 g.	0.5
15.	Despărțitoare catalog (de stânga)	carton 250 g.	0.5
16.	Despărțitor de poliță	carton tare	4
17.	Fișa de înscriere la bibliotecă	carton 220 g.	0,2
18.	Fișa contract	carton 220 g.	0,4

TABLOUL REPUBLICAN DE ABONARE LA REVISTA „REALITĂȚI CULTURALE”, NR. 10 (64)

Nr.	Raionul/ Municipiul	Nr. abonați	Inst.de cultură
În funcție de proporția, abonați-instituții de cultură			
1	Bălți	42	23
În funcție de numărul abonaților			
1	Ialoveni	72	61
3	Edineț	36	92
4	Orhei	30	127
5	Ungheni	39	126
6	Fălești	45	122
7	Călărași	34	90
8	Criuleni	31	61
9	Râșcani	32	99
10	Șoldănești	20	64
11	Hâncești	35	118
12	Strășeni	18	71
13	Glodeni	29	69
14	Căușeni	19	84
15	Nisporeni	22	68

16	Anenii Noi	18	72
17	Rezina	21	73
18	Briceni	15	68
19	Telenești	16	97
20	Soroca	15	125
21	Cimișlia	17	74
22	Florești	18	119
23	Dubăsari	11	34
24	Cantemir	13	92
25	Cahul	9	103
26	Ștefan-Vodă	14	67
27	Drochia	19	81
28	Dondușeni	12	48
29	Leova	10	70
30	Sângerei	8	99
31	Chișinău	12	68
32	Ocnîța	8	68
33	Basarabasca	4	25

LUDMILA NEGRI, sp. pr. SRCT Fălești

Ziua Muzicii la Fălești

Devenind deja tradiție, anual, marcăm Ziua Internațională a Muzicii pe 1 octombrie, ceea ce constituie un bun prilej, un minunat pretext de a ne reîntâlni cu muzica mare, valori perene ale spiritualității universale, tălmăcite la cele mai înalte cote valorice. Ziua Internațională a Muzicii a fost proclamată de UNESCO în 1975, grație propunerii renumitului violonist, dirijor și muzicolog Yehudi Menuhin, elev al marelui George Enescu, susținut și de Boris Yarutowski, președintele Consiliului Internațional al Muzicii, sărbătoare, care a avut menirea de a sprijini promovarea muzicii ca artă în societate, în vederea susținerii păcii și prieteniei între popoare, realizarea de schimburi culturale și recunoașterea valorilor estetice.

În 2016, la Fălești, schimb cultural de mare excepție a avut loc la Școala de Muzică, pe 1 octombrie, unde s-au întâlnit două colective corale – Studioul Muzical-Coral „Lia-Ciocârlia” din or. Chișinău și gazdele evenimentului – corul „Speranța”. Fiecare concert este o sărbătoare a muzicii. Sala de spectacole a reunit pe cei pasionați de muzică și cei interesați de a cunoaște și studia arta muzicală, fiindu-le oferită posibilitatea de a savura din celebrele creații muzicale.

Prioritate s-a oferit oaspeților, care au excelat în scenă printr-o armonie fascinantă, un repertoriu select, prestație scenică deosebită. Studioul „Lia-Ciocârlia”, conducător artistic și dirijor Luminița Istrate, a demonstrat capacități vocale impresionante, fiind laureat al multor concursuri și festivaluri naționale și internaționale. Acești frumoși copii au încântat publicul și din Ucraina, Rusia, România, Letonia, Lituania, Belarus, Turcia, Franța, Belgia, Bulgaria etc. Posedând un ritm muzical bine dezvoltat, copiii au reușit să combine armonios interpretarea cântecului cu mișcările de dans în scenă, astfel devenind diversificată prestația.

Cu un divertisment coral a venit în scenă și colectivul „Speranța” a Școlii de Muzică, dirijor Valentina Bulgaru, maestru de concert Nelea Matcovschi. Deja îndrăgit de publicul spectator făleștean, corul s-a remarcat prin abilități muzicale dezvoltate, repertoriu vast, ținută scenică impecabilă. În palmares au adunat succese și victorii obținute la diverse manifestări cultural-artistice de nivel național și internațional: Festivalul-Concurs Național „Hora Primăverii”, Festivalul de Muzică Corală „Vocile Primăverii”, Festivalul Național de Muzică Corală „A ruginit frunza din vii”, Galluccio Internațional Chorus Festival, ed. I-a, or. Galluccio, Italia, Chorus Inside Summer, ed. X-a, or. Chieti, Italia, Concursul Național „Tinere Talente” ș.a.

Muzica nu are hotare, ea cultivă idealurile de pace și prietenie între popoare, leagă în unison diferite culturi, produce valori estetice diverse. Astfel, publicul din Fălești și oaspeții au avut norocul de a audia corul unit – Studioul Muzical-Coral „Lia-Ciocârlia” și corul „Speranța”, care au interpretat două melodii din repertoriul național și universal, dirijate consecutiv de ambii conducători – Valentina Bulgaru și Luminița Istrate. Un apogeu de mare valoare, care a demonstrat că *Muzica* este arta care vorbește pe toate limbile și este înțeleasă de toată lumea. Ea este literatura simțurilor, este un liant ce-i unește pe oameni, creează o bună dispoziție, umple inimile de gânduri mari și frumoase.

Au împărtășit gândurile lor legate de frumusețea muzicii ca artă, dar și de rolul pedagogului muzical în formarea educațională Gurduza Tatiana, consilier raional, Negri Ludmila, specialist principal Secție Cultură și Turism Fălești, Mamai Mihaela, directorul Școlii de Muzică Fălești, care au mulțumit pentru ora de muzică bună, pentru șirul de minute de delectare sufletească adevărată. Impresionante cuvinte au rostit conducătorii colectivelor corale care s-au produs în scenă, ambele formații purtând onorificul titlu „model”. Ziua Internațională a Muzicii la Fălești a reușit minunat, ceea ce constituie o mare realizare a colectivelor pedagogice din Fălești și Chișinău, devenind un eveniment de propagare pentru o cunoaștere mai bună a artei corale, un model de consolidare a legăturilor de prietenie dintre oameni cu ajutorul muzicii. Muzica ne schimbă, ne modelează, ne dă o altă viziune asupra lumii care ne înconjoară.

Astfel, evenimentul a demonstrat, că Măria Sa Profesorul, zi de zi, oră de oră, veghează asupra spiritualității neamului, asupra formării civice a viitorului țării, dând fiecărui discipol o parte din inima sa. Fiind în pragul sărbătorii **Ziua Profesională a Lucrătorilor din Învățământ** adresăm tuturor pedagogilor din învățământul artistic și nu numai sincere și cordiale felicitări și mulțumiri pentru efortul calificat și plin de abnegație depus la sporirea nivelului de educație a tinerei generații. Vă dorim sănătate și prosperitate, optimism și noi realizări fructuoase, munca să Vă fie răsplătită din plin, să găsiți continuu satisfacție în nobila dedicație pentru formarea competențelor noilor generații. Fie ca drumul vieții să Vă fie presurat cu florile recunoștinței, iar mila Bunului Dumnezeu să nu Vă ocolească nicicând. Să Vă bucurați de aprecierea și stima pe care le meritați din plin.

ZINAIDA STURZA, director-adjunct, Școala de Arte Călărași

„Orele de studiu la Muzeul de Istorie și Etnografie din Călărași”

Prin acest îndemn, copiii Secției „Arte vizuale” de la Școala de Arte Călărași, au fost entuziasmați să participe la concursul de desene din cadrul Proiectului comemorativ consacrat Aniversării a 90 de ani de la nașterea sculptorului călărășan Dumitru Scvorțov – Russu, I-a ediție, cu genericul „Arta și creația pământeanului nostru – sculptorul Dumitru Scvorțov-Russu”, organizat și sponsorizat de fiica lui – Mariana Scvorțova, în parteneriat cu Muzeul de Istorie și Etnografie din Călărași, dna Efimia Luca muzeograf – coordonator proiect și primăria orașului Călărași. Paralel prin colaborare și participare în cadrul acestui proiect, noi profesorii de arte plastice am urmărit ca scop stimularea creativității, imaginației la copii și familiarizarea lor cu operele de mare valoare artistică a sculptorului D. Scvorțov-Rusu. Desfășurând câteva ore în localul muzeului, copiii au practicat mai mul-

te tehnici de reprezentare plastică, atât tradiționale cât și netradiționale cum ar fi grafica, pictura cu guașe, cu acuarelă, gratajul, impremieul artistic – batic și tehnica mixtă colajul.

În calitate de model și muză de inspirație pentru tinerii plasticieni a fost lucrarea „Hora” găzduită actualmente în colecția impunătoare de sculpturi din localul Muzeului.

Vernisajul celei de a I-a ediții a expoziției de lucrări realizate în cadrul concursului a avut loc la 7 octombrie 2016 în incinta primăriei or. Călărași, unde au fost expuse și lucrările copiilor participanți. Jurizate și apreciate de domnia Ghenadie Jalbă – președintele Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova, Vladimir Bulat, critic și istoric de artă, Tudor Zbârnea – directorul Muzeului Național de Arte din Republica Moldova. **Premiul I în valoare de 500 lei a fost obținut de Adelina Sturza, vârsta 14 ani, profesor Zinaida Sturza, Premiul II în valoare de 350 lei a fost obținut de Felicia Rusu, vârsta 14 ani, profesor Ana Caraman și Premiul III în valoare de 250 lei i-a fost conferit lui Cornel Șoșu, vârsta 13 ani, profesor Svetlana Stavilă.** Nouă participanți din 12 au fost premiați cu diplome de participare și premii în bani în valoare de 150 lei.

Administratorul Muzeului de Istorie și Etnografie dna Ana Pșenițchi și Efimia Luca, muzeograf au menționat că sunt extrem de fructuoase activitățile de parteneriat cu Școala de Arte Călărași, Secția „Arte vizuale” și ne deschid larg ușile pentru un număr nelimitat de lecții și activități.

HORA E ALTARUL SUFLETULUI

ION DOMENCO

În premieră, pe stadionul din centrul s. Colibași, r. Cahul, zilele trecute s-a desfășurat Festivalul cu genericul „**Hora care ne unește**”.

După cum a declarat primarul localității, Ion Dolganiuc, la sărbătoare au fost invitați iubitorii muzicii și dansului popular, toți îndrăgostiții de folclorul și creația populară a moldovenilor. Festivalul a început cu parada portului popular, cu expoziții de produse și bucate tradiționale, precum și cu lucrări ale meșterilor populari din zonă. Cu sufletul la gură, pe parcursul întregii zile, spectatorii au avut ocazia să urmărească evoluarea colectivelor de muzică și dans popular din zonă, primii pe scenă evoluând membrii formației artistice „Colibășeanca”, laureați a mai multor concursuri naționale și internaționale. Surpriza evenimentului a constituit-o evoluarea Artistei Emerite și Cetățenei de Onoare a satului Colibași, Maria Sarabaș, și a Ansamblului folk „Haiducii” din s. Costești, r. Ialoveni. Festivalul s-a încheiat cu tradiționala „Horă, ca la Colibași”, care, ca un inel magnific, unește inimi și suflete, a conchis primarul I. Dolganiuc.

Activitatea în cauză se desfășoară în cadrul Simpozionului Universitatea Tehnică a Moldovei; Universitatea de Stat „B. P.

Hașdeu” din Cahul; Forul Democrat al Românilor din RM; Consiliul Raional Cahul; Primăria s. Colibași și Asociația Băștinașilor din Colibași, „ABC”, constituită din persoane active născute în Colibași, dar zburătăcite prin lume doresc să contribuie la dezvoltarea localității.

Este de menționat că această comunitate este, se pare, una deosebită. Primarul satului, autoritățile în ansamblu sunt printre fruntașii raionului la capitolul inovații și tehnologii avansate, proiecte investiționale, colaborare internațională etc. Colibașiul este înfrățit cu mai multe localități din România, alte țări. Nu demult, a fost aprobat un protocol de inițiere a unei înfrățiri dintre Colibași și San Marco dei Cavoti (Italia), în cadrul unei ședințe comune a autorităților din ambele localități. Locuitorii satului sunt un exemplu de invidiat și la capitolul voluntariat și activism civic. În cadrul localității își desfășoară activitatea Consiliul Local de Inițiativă al satului, unde tinerii contribuie la elaborarea strategiilor și a politicilor locale, dar se și implică masiv în viața comunității prin intermediul numeroaselor acțiuni desfășurate în localitate.

Dr. VICTOR CIRIMPEI

SERGIU MORARU CA CERCETĂTOR ȘTIINȚIFIC

Figură însemnată a vieții științifice din spațiul românesc pruto-nistean, asiduu culegător și cercetător al creației populare, neostenit propagator și valorificator al valorilor perene ale folclorului literar, Sergiu Moraru s-a impus atenției publice prin numeroase și importante comunicări științifice, articole, studii și monografii, închinând științei marea sa energie, apriga sa voință de muncă; el a contribuit activ la dezvoltarea și popularizarea cunoștințelor despre arta și semnificația filosofică a cuvântului folcloric.

Născut în satul Obreja Veche (raionul Fălești, nordul Basarabiei), la 10 octombrie 1944, într-o familie de țărani cu mulți copii, el fiind mezinul, viitorul etnolog-folclorist Sergiu Moraru avea să asculte numeroase creații populare de la tatăl său și de la diferiți consăteni; urmînd apoi clasele școlii din satul natal (1953-1964); ca student, audiind cursuri de filologie la Universitatea din Chișinău (1964-1969); și-a făcut doctorantura la Institutul „M. Gorki” al Academiei de Științe a URSS (1970-1973), susținînd la 7 martie 1974 lucrarea-disertație *Poetica doinei*, cu care obține titlul științific de doctor în filologie, specialitatea *folcloristica*.

După doctorantură și pînă la sfîrșitul vieții (21 mai 1996), Sergiu Moraru a fost simplu cercetător, fără privilegiile administrative, în cadrul Academiei de Științe a RSSM/Republicii Moldova, la Sectorul Folclor Literar.

Pe aproape tot parcursul activității la Academie, Sergiu Moraru, anual, prin iunie și august, împreună cu doi-trei studenți-filologi sau colegi de specialitate la Academie, a efectuat prețioasa muncă de culegător de creații populare, înscriind cu ajutorul magnetofonului, cît mai exact posibil, manifestări folclorice de la românii satelor basarabene, bucovinene, din stînga Nistrului, din spațiul maramureșean al Ucrainei; de la cei din Caucaz.

În urma acestor aflări pe teren avu bucuria descoperirii unor talentați rapsozi populari și cîntăreți; a unor originale subiecte baladice (în Cuza-vodă/Vulcănești, Onițcani/Criuleni, Pepeni/Sîngerei, Hîrbovățul Nou/Anenii Noi).

În paralel cu munca de investigație pe teren, principalele domenii de cercetare pentru etnologul Sergiu Moraru sînt: folclorul în raport cu istoria, filosofia rudimentară în viziunea poporului, poetica liricii folclorice, cimiliturile-ghicitori ca specie folclorică, valorificarea moștenirii folclorice și folcloristice.

În viața scurtă de care s-a învrednicit (ani cinzeci, neîmpliniți), Sergiu Moraru a reușit să-și vadă publicate cărțile: *Ciușur-mușur mușurele* (1977), *Poetica liricii populare moldovenești cîntate* (1978), *Ghicitori* (1980), *Lumea*

ghicitorilor (1981), *Lumea o face, lumea o desface* (1982), *Pom înaurit* (1988); împreună cu folcloristul Efim Junghietu a publicat volumul de *Strigături, amintiri și scrisori versificate* (1978), precum și *Căutătorii de perle folclorice* (1984), iar împreună cu abilitatul în filosofie Gheorghe Bobănă – monografia *La izvoarele gîndirii (Motive filosofice în creația poetică populară)* (1988). În ceea ce privește valorificarea moștenirii artistice orale și a celei științifice despre creația populară, un loc aparte, mult folosit pentru mediul cultural basarabean, revine ediției „Artur Gorovei, *Folclor și folcloristică*”, realizare inspirată a laboriosului Sergiu Moraru, din 1990.

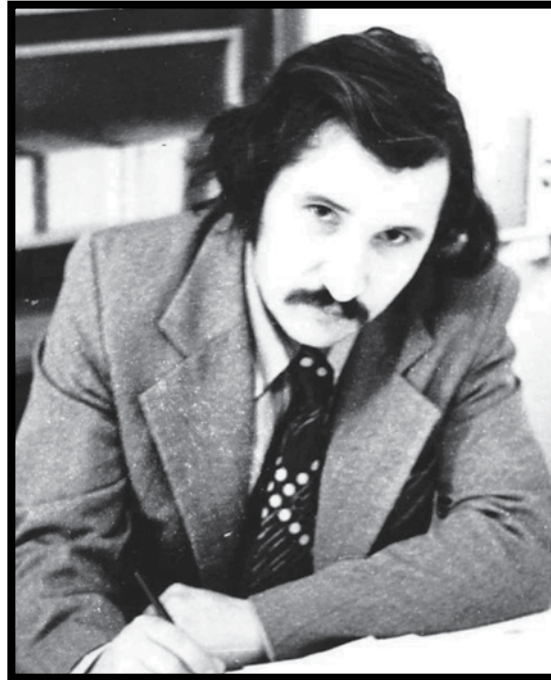
Multe la număr sînt cercetările-articole și microstudii ale etnologului Sergiu Moraru în diverse publicații chișinăuene, unele – și prin ziarele din raioanele republicii; numeroase, prezențele sale povățuitoare la radio și televiziune; toate acestea contribuind la formarea culturii științifice a mii de cititori, ascultători de radio,

privitori la micul ecran TV.

Nepublicate, cu părere de rău, i-au rămas vre-o zece lucrări definitivate – colecția de basme *Ionică Făt-Frumos*, două culegeri de doine și cîntece etc.; dintre cele nedefinitivate (altă duzină), amintim de cea cu texte folclorice culese de la tatăl său: *Tot mai bine-i cînd nu-i rău. Folclor înscris de la Gheorghe A. Moraru din Obreja, Fălești* (Ion Creangă avea zicerea: „N-ar fi rău să fie bine”).

În paralel cu elaborarea cercetărilor științifice, omul de știință Sergiu Moraru se străduia să participe la reuniunile interne (sovietice) și externe (ne-sovietice, din România) ale specialiștilor de același profil, unde reprezenta cu cinste folcloristica basarabeană; dintre aflările sale active (cu expunerea comunicării) la diferite conferințe și simpozioane, în anii 1969-1993, menționăm, cronologic, doar locul petrecerii acestora: Chișinău, Macacikala, Moscova, Ufa, Gorno-Altaysk, Cernăuți, Riga, Irkutsk, Groznîi, Vilnius, Sighetul Marmăției, București, Tulcea, Cîmpulung Moldovenesc, Cluj-Napoca, Iași.

În afară de munca științifică din cadrul Academiei chișinăuene, Sergiu Moraru a realizat, în același oraș, o bogată activitate social-culturală, oferind cu generozitate sfaturi și sugestii de specialist-etnolog. Pe parcurs de mulți ani a fost consultant-coordonator al ansamblurilor etno-folclorice „Ilincuța” de la Casa Armatei, „Miorița” de la Centrul de Educație Estetică a Copiilor din sectorul Botanica; consultant științific-literar la Teatrul Etno-Folcloric „Ion Creangă”; de asemenea – participant la organizarea și desfășurarea primei ediții a festivalului republican de colinde, obiceiuri și datini de Crăciun și Anul Nou (1993),

Sergiu Moraru, doctor în filologie, etnolog

a Festivalului Etno-folcloric Republican al Copiilor (1995), membru al juriului diferitelor festivaluri și concursuri etno-folclorice republicane ale elevilor „La vatra horelor” (1979-1989), al interpreților de cîntece populare „Tamara Ciobanu” (1991 și 1995), membru al Consiliului Științific (probleme de etnografie și folclor) la Ministerul Culturii.

Doctul etnolog Moraru și-a oferit aportul și la pregătirea cadrelor de viitori pedagogi, cercetători literari și folcloriști, conducînd practica folclorică a studenților-filologi de la Universitatea de Stat și Institutul Pedagogic „Ion Creangă”; acestora le elaborase și un chestionar de culegere a folclorului; totodată a fost conducător științific al unor teze de licență (lucrări de diplomă) în anii 1982-1991. Pentru sute de studenți, azi profesori de școală medie și liceu, învățatul Sergiu Moraru a fost un bun dascăl, transmițîndu-le cu dărnicie experiența sa de culegător și cercetător al folclorului.

Ca savant-etnolog Sergiu Moraru era un fervent adept

al adevărului științific, al cercetării eficiente, neîmpăcîndu-se cu monopolizarea temelor de cercetare, cu diletantismul și falsul cercetărilor, cu pasișarea și plagiatul. Pentru aceste nobile calități a avut de suferit, fiind marginalizat, nepermițîndu-i-se avansările firești, careva avantaje la locul de lucru. La o marginalizare acerbă a fost supus în ultimii cinci ani ai vieții ca pedeapsă pentru încumetarea de a fi candidat, în 1990, la postul de director al Institutului de Etnografie și Folclor, el merițînd întru totul acest post (chiar numai lista lucrărilor sale, peste 200 de titluri, incluzînd și elaborări monografice, este un argument ce nu ar fi fost de trecut cu vederea).

Om de mare suflet (român de omenie și dăruire de sine), onest și politic, plin de energie și proiecte, realist și pragmatic în toate cîte le avea de înfruntat, fire deschisă și intransigentă în fața nedreptății, a compromisului moral – așa a rămas, imortalizată în mii de suflete, imaginea distinsului cercetător-etnolog Sergiu Moraru.

Dr. **DUMITRU APETRI**

S-A STINS SĂRMĂNELUL... ÎNCĂ ÎN FAȘĂ

Cum numai s-a pomenit în cel mai înalt scaun, lui Nikita Hrușciiov i-a venit ideea să stopeze declinul imperiului sovietic fortificînd agricultura. Se știe însă că în Țara Sovietelor ideile zămislite în sferele de sus aveau menirea să coboare în popor cu viteza sunetului. Așadar, imediat între ostașii frontului ideologic a pogorît forfota cea mare – acțiuni de implementare a noii concepții în practică.

Și iată că unul dintre acești bravi ostași, avînd un pic de spuză muzicală, s-a apucat și a compus imediat un cântec, *Горox¹ – не плоx* – elogiu mazării și sfeclii. Începutul sună astfel:

Mazărea-i tare gustoasă,
dar și sfecla-i sățioasă:
cresc juncuțe jucăușe
și puicuțe tortoșele,
iată chezășia roadei.

Cu o rapiditate de invidiat, a ajuns cîntecelul și la una dintre periferii – Casa de cultură din Herța, unde Mitică și Costică, încheindu-și anul întîii de studii la Colegiul de iluminare culturală, se aflau la practică.

Deși au trecut șase decenii și ceva de atunci, scena casei de cultură le apare ca vie foștilor practicanți. La pupitrul dirijoral sta voluminosul Solomon Markovici, un angajat al Casei de creație populară din Cernăuți, și intona cu entuziasm o melodie. Pe scenă – trei rînduri de muzicanți (acordeoniști, violiști, clarinetiști etc.), iar în spatele lor – cei doi practicanți.

Chiar primele acorduri, trasînd o linie melodică simplistă, i-a lăsat reci pe instrumentiști, în schimb, cuvintele i-au amuzat mult de tot. În momentele când dirijorul își cobora privirea în partitura de pe pupitru, muzicanții își făcea din ochi unul altuia și zâmbeau ironic. Straniu, dar în acea zi, Ionel Lupan, cel mai virtuos acordeonist din raion, om glumeț, plin de voie bună, în loc să zîmbească și el, începuse a se înnoura la față.

La un moment, unul dintre muzicanți, pe un ton foarte serios, îi spune dirijorului: „Stimate Solomon Marcovici, noi, instrumentiștii, am prins melodia, ar fi bine să facem o pauză și, în continuare să urce în scenă coriștii și să exersăm împreună”. În clipa când dirijorul a făcut cu privirea un semn că acceptă propunerea, în față i/a apărut Ionel Lupan ținîndu-se cu ambele mîini de burtă și spunînd, pe un ton grav, că l-au apucat mari dureri de stomac însoțite de diaree, că niște crampe și convulsii insuportabile îl dau gata și că trebuie să se arate urgent medicilor. Desigur, i s-a permis să plece.

Antrenamentul, de acum împreună cu coriștii, a durat vreo trei ore. Dacă instrumentiștii se prezentau la nivel, coriștii creau mereu disonanțe. Ce să le faci, se gîndea Solomon Markovici în sinea lui, cîntă și ei cum pot. Lume de tot felul: mulgătoare, prășitoare luate cu camionul din cîmp, cosași, tractoriști, ciobani, șo-

fieri, dereticătoare etc. Doar aducîndu-i pe toți aceștia, secretarii de partid și de comsomol au reușit să asigure principala condiție ce le-a fost pusă – caracterul de masă în lansarea noului cîntec.

Cînd s-a anunțat finalul repetiției, Mitică și Costică au zbughit-o spre ceainărie. Intrînd, nu le-a venit a crede ochilor: la o masă plină cu bucate și cu băuturică stătea, împreună cu doi bărbați, radiind plăcere și bucurie, Ionel Lupan. Zărindu-i pe tineri, le-a făcut semn să se apropie și le-a spus, rîzînd din tot sufletul, că a părăsit repetiția dintr-o singură cauză: simțea cum păcatul de cîntec îi strica urechea și îi năpăstua sufletul.

Află, dragă cititorule, că în Casa de cultură din Herța faimosul cîntec *Горox – не плоx* a răsunit o singură dată, la o întrunire a personalului de partid și a celui comsomolist din raion. Fără a trece prin moarte clinică, fără chinuri de reanimare, a decedat sărmanelul de cîntec încă în fașă, s-a stins în liniște pentru totdeauna.

P.S. Cine știe, poate prin alte centre raionale o fi avut un final mai dramatic. Poate. Nu punem mîna în foc, multe se întîmplă pe lume.

¹*Горox – не плоx* (rus.) – Mazărea nu-i rea (literalmente), după ideea din text: mazărea-i minune mare, ea ne este salvatoarea.

DUMITRU PĂSAT

Civilizație și cultură la zi

Nu ne trebuie prea multă minte să înțelegem, de ajuns e și o simplă ochire de privire, că trăim / ființăm / existăm în vacarmul unei lumi extrem de zbuciumate și tensionate. În aparenta veselie debordantă, ce se observă oriunde și oricând: pe stradă, în locurile publice, în societatea de consum, pe Internet sau telefonia mobilă dar, mai ales, pe ecranele TV-ului, persoana umană, în taina eului, se resemnează și este apăsată de singurătatea cea mai singură, iar cei tineri, în mod special, se văd lipsiți de reperele morale, de care au stringentă nevoie pentru viitor, pavăză stându-le tulburarea sufletului și furtuna deprimării...

Volens-nolens, printre noi, cei care beneficiem de „civilizație”, de „cultură”, de „progres” științific, de „libertate”, de harul cerului, și de darurile pământului, se instaurează fulgerător și sigur, un spirit / duh perfid care însingurează și înstrăinează, răsturnând laolaltă valorile de Bine, Adevăr și Frumos, ca valori ale vieții: anormalul devine normal, viciul se preface în virtute, furtul inteligent ajunge să fie profesie onorabilă, sărăcia spiritului ia forma globalizării, care duce la sărăcirea lui și pierderea identității, iar „omul vechi”, în sensul patriarhal al cuvântului, supără rău la ora actuală pe cei ce sunt adepții globalizării; invadarea unei țări se cheamă război preventiv sau „de apărare” a conaționalilor etc. Se promovează false valori: libertate fără morală, politică fără principii, educație fără caractere, religie fără jertfă, bogăție fără muncă, știință fără conștiință ș.a.m.d. Prin „relativizarea” istoriei ni se fură memoria. Biserica e încercată prin sectarism, secularizare și sincretism, școala e supusă unor reforme fără sfârșit / interminabile, familia „se manifestă” prin emigrație, avort, alcoolism, adulter, divorț și atâtea alte păcate grave...

Prin globalizare, pare-se, se profilează, întâi de toate, o „solidaritate” în diferențe față de Departele nostru, vorba lui Nietzsche, deoarece „proiectul” a ceea ce se cheamă „globalizare” se întemeiază nu pe valorile nobile ale culturilor tradiționale, care porneau de la religie și filosofie, ci pe valorile utilitare ale civilizației, care sporesc egoismul în gândire și acțiune. Cultura „ziditorilor” globalizării se sprijin

nă, în temei, pe „valorile practice” ale vieții și e mult prea departe de ceea ce susțin ei a fi, adică o „sinteză a culturilor naționale” care, în realitate, ignorate totalmente, sunt menite pieririi. Drama, de fapt, este mai cu seamă a popoarelor mici, însă cu frumoase identități culturale care, puse în fața așa-numitei „superculturi globale” încep a pierde, vertiginos, prețioasele valori ale istoriei / culturii naționale și „aleargă” după „mode și modele” străine ființei lor. Masele, finalmente, sunt atrase de „viața de plăceri fără stavilă”, ce li se oferă în numele unei „libertăți absolute”, practic „libertinaj”, și nu mai sunt atente la „demolarea” scării de valori. De altfel, au apărut diverse și multiple doctrine care „consfințesc și fundamentează” noua „viziune” despre lume și individul uman. Abolind trecutul, așa-zisa „eră nouă” exaltă prezentul ca singură „dimensiune” a timpului și vremii, izgonindu-l pe Dumnezeu din Creație și „furându-i” omului demnitatea de făptură a Logosului Divin.

Pe de altă parte, a fost introdusă o nouă „materie educativă” menită, zic-se, să-i „ferească” pe micuții de „primejdiile” care-i așteaptă în viața lor fizică de mai departe. De la 5-6 ani încolo copiii le „știu” pe toate. Inocența învinsă de curiozitate intră într-un univers insidios, prezentând ca „foarte util pentru abordarea vieții”. Frica de Dumnezeu și rușinea de oameni nu mai sunt comandamentele sub a căror protecție se desfășura viața elevilor și adolescenților.

Învățământul nu mai modelează minți și suflete, pentru că tineretul nu urmărește, decât cu rare excepții, o viață de studiu, ci, intrați în cursa unei concepții hidoniste asupra existenței, așteaptă plăcerile pe care i le „hărăzește” societatea de consum. Din nefericire, învățământul suferă de pe urma „imitării” modelelor străine. Dintre materiile de studiu, scad cu totul în importanță cele umaniste: limba, istoria, literatura, filosofia, aruncată demult din obiectivele liceale și chiar universitare. Peste tot se cultivă cele legate de interesele societății de consum: finanțele, comerțul, informatica, tehnologiile etc. Metodele de predare și examinare s-au modificat în așa fel, încât rezultatele de la „faimoasele grile” sunt deprimante de-a dreptul.

Dumitru PĂSAT

Examenele de bacalaureat și capacitate ne oferă o imagine dureroasă a viitorilor intelectuali ai Republicii Moldova.

„Lupta” dintre carte și televizor se „cristalizează” în elemente materiale, cuvântul scris și ziditor al minții și imaginea fugitivă, răvășitoare de minți. Lumea Cărții e înghițită de galaxia televizorului și a Internetului, care au devenit, de fapt, arma numărul Unu a globalizării, care-l scot pe om din starea sa normală de ființă gânditoare și conștientă de originea sa Divină. Cucerind aproape toate mințile contemporane, din nefericire, și pe acelea ale copiilor, Internetul și televiziunea au devenit o „școală a răului”, unde filmele înfățișează cu predilecție crime, scene de groază, de curvie etc. Sunt copii care omoară, fiindcă „așa au văzut la televizor”. Viața individului uman a devenit fără preț, fiindcă aproape nimeni nu-l mai învață despre omul făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, defăimat și supus la blasfemie însuși Tatăl Ceresc.

Tineretul, mai nonconformist ca oricând, fascinat de perspectivele oferite de o libertate absolută și de înnoirile spectaculoase aduse de tehnologiile cele mai îndrăznețe, adoptă noul mod de viață, departe de isteria, de tradițiile culturii naționale și promovează, cu mare entuziasm, postmodernismul sau „prostmudrenismul”, vorba scriitorului Manole Neagu.

„Astăzi, scria regretatul Academician Zoe Dumitrescu-Bușulenga, apelul globalizanților se adresează părții poftitoare și profitoare din om, care atrage în jos spre mlaștina materiei, în care omului lumesc îi place să se scalde, în vreme ce omul lăuntric suferă”.

Mai toate astea, și multe altele, sunt în mâinile politicianilor, însă Biserica (frecventată de la cea mai fragedă vârstă) și Școala sunt primele care pot conștientiza aceste flageluri / molime sociale și sunt chemate a apăra identitatea omului.

În lumea noastră cea de azi, Miron Costin, Grigore Ureche sau Ion Neculce ar fi scris, posibil, cam așa: „Și a fost în vremurile acelea că oamenii erau miloși cu tâlharii, pe care i-au scos din temnițe și i-au înălțat la mari dregătorii. Nu erau iubitori de lege, pe care le socoteau de acmu un feliu de încurcături de mațe,

de aceea giudecătorilor le-a dat grea punctionă să giudece cum i-o tăia capul. Și unde vedeau ei că o treabă merge cât de cât ghine și cu folos, iute se amestecau și nu se lăsau până nu răzbea să o pună gios. Se spăria și gândul că punga de galbeni deschidea îninmile și ușile puternicilor dzilei, făcând ca prostia și

nedreptatea să stea cu ei la masă. În pământul năvălit de schini și plămadă, pomul prostiei nu poate rodi decât răutatea... Mare jale în Țeara de peste Prut a Moldovei, unde răzeștii basarabeni au lăsat totul în plata Domnului și s-au împărățiat în lumea largă, care era un feliu de iarmaroc pestriț...”

ZINAIDA GÎRBU, șefa BP Coșcodeni, r. Sângerei

Festivalul Național al Cărții și Lecturii la Coșcodeni

Nu există nimic mai de preț pentru un popor decât graiul matern, întrucât acesta este plămâmul prin care respiră întregul neam și suflarea în care se contopește sufletul român.

Frumusețea limbii române, dragostea către graiul matern, poezia, cartea și rolul lecturii în viața de toate zilele au fost tematica activităților culturale organizate în cadrul Festivalului Național al Cărții și Lecturii la Coșcodeni, startul căruia a fost dat la Sângerei, la Casa Raională de Cultură, la întâlnirea cu destinsa doamnă, scriitoarea Cludia Partole. La acest eveniment au participat și Eugenia Bejan, Vera Osoianu și toți lucrătorii din domeniul culturii, din raion, printre care și noi, bibliotecarii.

Entuziasmată, întorcându-mă la Coșcodeni, cu sprijinul directorului Casei de Cultură dna Dînga Valentiva și cu acordul conducerii Primăriei comunei Coșcodeni am organizat o serie de activități culturale în cadrul ediției a VI-a a festivalului.

La Coșcodeni, ziua de 31 august a devenit o adevărată sărbătoare. Toți sătenii: de la mic la mare au fost invitați la o sărbătoare de suflet organizată în localul Casei de Cultură cu genericul „Limba – comoara cea mai de preț a unui popor”. S-a cântat, s-a dansat, iar informațiile prezentate și poeziile recitate de copii au convins oaspeții prezenți că graiul pe care îl vorbește un popor ajunge să își dezvăluie întreaga sa făptură lăuntrică și acel spirit patriotic moștenit din moși strămoși, arătându-le celor din urmă și un motiv demn de mândrie și admirație atât pentru generațiile actuale, cât și pentru cele viitoare. Calitatea de neprețuit a graiului matern se explică prin harul de a oglindi întreaga istorie a neamului, cu toate bucuriile și tristețile simțite, visele și speranțele spulberate de împrejurările nesigure prin care i-a fost sortit să treacă. Ansamblul folcloric model „Datina”, prin cântecele sale ne-a demonstrat că în graiul matern al limbii române se ascunde trecutul, zestrea noastră strămoșească, iată de ce oamenii au catalogat dintotdeauna limba maternă drept o comoară care nu are vre-un preț de vânzare sau cumpărare, sau închiriere, fiecare își poate alege un determinant, dar, în schimb, poate fi moștenită, păstrată și cultivată cu sfințenie și dăruire, cu dragoste și respect.

Deoarece anul 2016 este consacrat pictorului Mihai Greu în Biblioteca Publică am inițiat un concurs de desene ale copiilor ce s-a transformat într-o adevărată galerie de mici talente.

Activitățile din cadrul Festivalului Cărții și a Lecturii au continuat și la 02 august cu un superb recital de

poezie. Toți copiii care iubesc cartea au sorbit din mierea dulce a poeziei și au venit cu frumoase creații despre limbă, mamă, țară, grai. La începutul activității a fost ascultat Imnul Republicii Moldova și onorate simbolurile de Stat. Copiii ne-au demonstrat că avem o limbă preafrumoasă pe care strămoșii au șlefuit-o cum au știut ei mai bine, i-au dat culoare și aripi. Pentru respectul tuturor strămoșilor, dar, și de sine, Marinela Neamțu ne-a îndemnat cu cântecul „Unirea” să ne iubim țara și să credem într-un viitor mai bun. Cu îndemnul de a iubi și prețui țara, neamul și graiul

a fost prezentă și profesoara de limbă și literatură română dna Neamțu Aliona.

O altă activitate din cadrul festivalului a fost victorina literară la care au participat, cu plăcere, nu numai elevii, dar și cei înfrățiți cu cartea de vârsta a doua. Mă bucură faptul că biblioteca noastră este frecventată și de maturi, care încă mai iubesc să citească.

Am finisat activitățile din cadrul Festivalului cu înmânarea diplomelor și premiilor celor mai activi și fideli cititori ai bibliotecii: Neamțu Marilela, Dulghieru Adela, Luca Mihaela, Pelevaniuc Mihai, Pelevaniuc Maria, Beșleagă Valentin.

Directorul Casei de Cultură din s. Coșcodeni dna Dînga Valentina, care a menționat că este foarte bine că la Coșcodeni cartea mai e în capul mesei și că nu trebuie să uităm niciodată că suntem români, ca suntem copiii unei limbi atât de melodioasă, atât de frumoasă.

**Să vorbim cu drag
LIMBA ROMÂNĂ!**

Destinul cuvintelor ~ 6

Cuvinte moștenite (2)

Anatol Eremia

Fondul lexical latin. După ultimul război daco-roman din anii 105-106 romanii cuceresc Dacia și o prefac în provincie romană. Odată cu instaurarea stăpânirii romane, aici începe un proces intens de romanizare a populației autohtone. Se aduc numeroși administratori, negustori, meșteșugari, lucrători specializați în exploatarea minelor de aur și de sare. Procesul de romanizare, impus și organizat de către autoritățile statului, a decurs deosebit de rapid în orașe și mai lent în sate. Venind în contact cu modul de viață și cultura romană, populația băștinașă s-a văzut nevoită să învețe limba latină.

Cei dintâi s-au romanizat membrii clasei dominante și reprezentanții populației înstărite. Curând procesul de romanizare a cuprins și așezările rurale. Aici coloniștii romani primeau în stăpânire pământuri, unde întemeiau gospodării agricole, firme, vile,

care, pe măsură ce se așezau în ele lucrătorii câmpului, se transformau în sate (*vici, pagii*). Pentru a se înțelege cu funcționarii fiscali și reprezentanții autorităților romane, agricultorii și păstorii băștinași trebuiau să se deprindă a vorbi latinește. Drept rezultat al romanizării a avut loc contopirea elementului etnic dacic cu cel latino-roman și înlocuirea limbii dace cu cea latină.

În procesul romanizării un rol decisiv l-au avut școlile. Prin învățământul în școli copii localnicilor deprindeau alfabetul, scrisul și cititul în limba latină. În multe regiuni nord-dunărene s-au găsit cărămizi, tăblițe și fragmente de ceramică cu inscripții ce demonstrează începuturile scrisului latin în Dacia.

Armata, de asemenea, a contribuit în mare măsură la romanizarea populației locale. Recruții băștinași, înrolați în legiunile armatei romane, trebuiau să învețe limba latină. După ani și ani de militarie, soldații indigeni se întorceau pe la vetrele lor romanizați. În calitate de veterani de armată, ei primeau pământ și se bucurau de anumite privilegii. După eliberare rămăneau în provincie și mulți dintre soldații romani, stabilindu-se cu traiul în orașe și sate, se căsătoreau cu femeile dace, susținând astfel și ei procesul de romanizare. În limba populației romanizate a pătruns, s-a păstrat și se folosește până în timpul de față cuvântul *veteran* (lat. *veteranus*), care acum nu înseamnă altceva decât „om de vârstă înaintată; bătrân”.

Limba și cultura romană s-a răspândit și prin mijlocirea creștinismului, cu toate că până în anul 313 creștinii erau încă urmăriți și prigoniți de autoritățile romane. Trecerea la creștinism a populației de rând a început să se desfășoare intens în sec. IV-V. Noua credință era propagată prin predici și scrieri religioase în limba latină. Așa se explică faptul că din noianul de cuvintele moștenite din latină fac parte și mulți termeni creștini: *biserica* (*basilica*), *a boteza* (*baptizare*), *creștin* (*christianus*), *cruce* (*crucem*, *acuzati-*

vul de la *crux* „stea”), *Dumnezeu* (*Domine Deus*), *Florii* (*Floralia*, *Florilia*), *rugăciune* (*rogationem*) etc.

Astfel că romanizarea a durat nu numai între anii 106-271, timp de 165 de ani cât romanii s-au aflat în Dacia. Acest proces a continuat și după părăsirea Daciei de către armata și administrația romană. Influența limbii și culturii romane în secolele următoare s-a exercitat și prin intermediul comerțului. Drept dovadă sunt tezaurele monetare din sec. III-IV descoperite pe teritoriul vechii Daciei.

O anumită influență romanii au avut-o și în spațiul nord-pontic. Aici ei au pătruns încă în sec. I d. Hr. Prin anii 56-57 sunt cantonate trupe militare romane în fosta colonie grecească Tiras (se afla situată pe locul orașului de astăzi Belgorod-Dnestrovski, în istoriografia românească Cetetea Albă). În numeroase castre de pe Dunăre staționau unități militare, care supravegheau flota pe marele fluviu, fortificau și păzeau imensele valuri de apărare nord-dunărene și nord-pontice. Urmele unui avanpost au fost identificate de arheologi lângă satul Orlovca de pe malul stâng al Dunării (reg. Odesa, Ucraina). Aici au fost descoperite lespezi de piatră cu inscripții și urme de ștampile ale legiunilor romane I Italică (*Legio I Italica*) și V Macedoniană (*Legio V Macedonica*). Ceramică cu inscripții latine și monede romane s-au găsit și în alte zone ale interfluviului pruto-nistrean.

În provincie modul de viață roman s-a impus în toate sferile sociale, inclusiv în rândurile populației de pretutindeni. Limba latină a asimilat multe cuvinte din graiurile băștinașilor geto-daci. Lexicul limbii populației romanizate însă a rămas în fond latin. Aproximativ 65 % din fondul principal de cuvinte al limbii noastre sunt de origine latină. Și-a păstrat caracterul latin și structura gramaticală. Lexicul limbii române actuale include cuvinte de origine latină cu un conținut semantic foarte variat:

• *bărbat*, *bun* „bunic”, *cumnat*, *fe-meeie*, *fiu*, *frate*, *mamă*, *nepot*, *noră*,

socru, soră, soț, tată, văr;

- braț, cap, carne, călcâi, cot, falcă, față, ficat, măsea, musteață, nas, ochi, os, palmă, păr, pântice, pele, picior, sân, spate, tâmplă, unghie, ureche, vână;

- berbec, bou, cal, capră, câine, cerb, iepure, junc, leu, lup, oaie, porc, taur, urs, vacă, vițel, vulpe;

- apă, caș, ceapă, făină, miere, must, ou, pască, pâine, plăcintă, sare, său, turtă, unt, vin, zamă;

- arțar, cireș, nuc, păr, piersic, pin, plop, pom, prun, salcie, tei, ulm;

- ac, car, casă, fântână, funie, furcă, fus, lingură, masă, moară, oală, pat, piuă, poartă, punte, sac, sapă, scaun, secure;

- bunătate, făptură, frică, lumină, minciună, minte, ospăț, rușine, sănătate, sete, somn, străin, suflet;

- călca, cânta, coace, curge, fugi, gusta, întreba, lega, lepăda, lucra, merge, plânge, pleca, plimba, prinde, scălda, sparge, strecura, striga, trațe, trece, turna, unge, vătăma, vedea;

- acru, alb, amar, bine, dulce, frig, galben, gras, greu, gros, mult, negru, rău, rece, roș, rotund, ud etc.

Numeroase sunt numele comune moștenite din latină, dar cu totul neînsemnat e numărul numelor proprii geografice de proveniență latină. Aceasta pentru că romanii nu au reușit să întemeieze mari centre urbane care să-și păstreze peste veacuri denumirile, ci le-au populat în fond pe cele existente la vremea lor. Au

preluat numele geto-dacice ale *davelor* (orașelor) și satelor și pe cele ale râurilor mari, care în izvoarele latine apar cu forme latinizate: *Danuvius* (*Danuvius*, *Danubis*) pentru Dunăre, *Ister* (*Hister*) pentru cursul inferior al Dunării, *Danaster* pentru Nistru.

Nu dispunem de mărturii sigure nici în ceea ce privește moștenirea în limba noastră a numelor de persoane latine. În timpul romanizării populația băștinașă a adoptat, ce-i drept, multe nume de acest fel. Înlocuirea numelor individuale traco-dacice cu nume latine s-a făcut aproximativ în curs de două-trei generații. Dintr-o inscripție latină aflăm, de exemplu, că într-o familie de băștinași pe bunel îl chema *Mucaporus* (nume autohton), pe tată – *Scoris* (nume autohton), pe mama – *Aurelia* (nume latin), iar pe copii – *Aurelius*, *Sabina*, *Valens*, *Sabinianus* (nume latine).

La început băștinașii își înlocuiau, pur și simplu, numele lor autohtone cu cele latine și aceasta o făceau pe măsură ce se acomodau la modul de viață roman. Adesea ei își schimbau numele în timpul serviciului mi-

litar sau cu ocazia obținerii cetățeniei romane. Mai târziu, când latinitatea intrase în obișnuința tuturor, nume romane li se dădeau copiilor la naștere.

Izvoarele epigrafice atestă în diferite regiuni locuitori ce purtau nume latine: *Agrippianus*, *Antonius*, *Augusta*, *Aurelia*, *Aurelius*, *Claudius*, *Cornelia*, *Julius*, *Maximus*, *Paula*, *Titus*, *Valerius* etc. E drept că purtătorii numelor menționate puteau fi și romani de naționalitate, însă, fără îndoială, printre ei se aflau și locuitori băștinași romanizați. Se crede, tutuși, că unele nume latine s-au păstrat până astăzi în denumirile populare de sărbători, păstrând trăsături fonetice specifice: *Sânchetru* (sfântul Petru), *Sângiorz* (sfântul Gheorghe), *Sânmedru* (sfântul Dumitru), *Sânnicoară* (sfântul Nicolae), *Sânvasii* (sfântul Vasile), *Sânziene* (lat. *sanctus dies Johannis* „sfânta zi a lui Ioan”). Cât despre actualele nume *Aurelia*, *Cornelia*, *Iulius*, *Titus*, *Valeriu* etc. acestea se datoresc recențelor actualizări ale numelor latine sau influenței limbilor romane asupra antroponimiei noastre.

Au dispărut deci aproape în întregime numele comune și numele proprii geto-dacice, precum și numele proprii latine, dar s-a menținut în istorie populația romanizată, care, în condiții sociale și geopolitice extrem de dificile, a reușit să-și păstreze peste veacuri limba, cultura și tradițiile sale originale.

Text și imagini: ION DORU

DINTRE SUTE DE CATARGE...

Acest profund semnificativ vers eminescian se potrivește de minune frumoase intenții a rapsodului Ion Hurciuc, directorul Casei de cultură din satul Borogani, r. Leova, de a reanima o tradiție mai veche a comunității de a organiza activități de identificare și promovare a tinerelor talente, de astă dată – cu semnificativul generic „La

poarta norocului”, un veritabil Bal al artelor frumoase.

Activitatea propriu-zisă, s-a desfășurat în incinta căminului cultural, unde au venit mulți săteni, de la mic la mare, pentru a-i admira pe talentații micuți de la grădinița „Andrieș”, pe confracții lor mai mari

de la gimnaziul și liceul din sat. Rând pe rând, ghidați cu mult har și bunăvoință de către „regele” (Ion Hurciuc), „regina” (Aliona Coițan) și „prințul” Vadim Talai, participanții – Nadejda Starțun, Sebastian Paiu, Valentina Covic, Bianca Caldare, Cătălin Gavril, Cornelia Carp, Felicia Sandu și Emilia Jalbă – au demonstrat probele concursului – prezentarea, recital

de poezie, interpretarea unui cântec, a unui dans, prezentarea unui personaj din poveste, care au cules aplauze îndelungate ale spectatorilor, buchete de flori și, în final-semne de gratitudine înmânate de membrii juriului și primara localității, Elena Savițchi, care a menționat atât străduința organizatorilor, cât și aportul părinților, tuturor celor, grație cărora borogănenii și oaspeții lor au avut parte de o adevărată sărbătoare a talentului, bune dispoziții.

Ca o confirmare a spuselor doamnei primară, publicul a savurat cu plăcere evoluarea impecabilă a interpretelor de muzică Evelina Malanca și Lucia Jalbă, care duc hăt departe faima acestei localități cu numele Borogani. De adăugat că pe tot parcursul acestei frumoase zile de duminică, în fața căminului cultural copiii au avut parte de jocuri, distracții, dulciuri etc.

MARIANA COCIERU, Institutul de Filologie, AȘM

ȘI IAR E TOAMNĂ-N CALENDAR...: MIROSLAVA METLEAEVA

Edi Rorer, mama

Miroslava Metleaeva

Gavriil Metleaev, tata

Miroslava Metleaeva

Scriitoarea și traducătoarea Miroslava Luchiancova (pseudonim Metleaeva) s-a născut la 11 septembrie 1946 în or. Chișinău într-o familie de intelectuali: tata – Gavriil Metleaev (1920-1976), de naționalitate rus, originar din Siberia, funcționar public și mama – Edi Rorer (1915-2014), profesoară de limbi străine (absolventă a școlii românești). În 1953 merge în clasa I, în Școala primară din s. Cornești. În 1956 își va continua studiile la Școala medie de cultură generală din s. Ciudei (Mejdurecie), r. Storjineț, reg. Cernăuți, Ucraina, pe care în 1964 o absolveste cu medalie. Fiind elevă debutează cu versuri în presa raională din Storjineț (anul 1960 – *Satul sovietic*). Imediat după absolvire se angajează în calitate de bibliotecară în s. Ciudei. Între anii 1965-1970 își face studiile la specialitatea *Limba și literatura rusă*, Fa-

cultatea de Filologie, Universitatea de Stat din Moldova, pe care o finalizează, de asemenea, cu diplomă de mențiune. După facultate, își începe cariera pedagogică în Școala medie din com. Băcioi, mun. Chișinău (1971-1972). Peste un an își va continua cariera pedagogică la Școala serală nr. 17 din capitală. După 7 ani va fi invitată să activeze în calitate de redactor la Teleradio Chișinău (1979-1982). Între 1990-1991 este redactor-șef adjunct al ziarului *Făclia* (versiunea în limba rusă), apoi între 1991-1993 a publicației Departamentului Relații Interetnice al Republicii Moldova *Cetățeanul Moldovei*, între 1992-1994 este coredactor al ziarului evreiesc *Наш голос*, redactor la *Независимая Молдова*, comentator politic la *Гражданский мир*, redactor-șef fondator al ziarului pentru femei *Зеркало* (1993-1995). Din 1995 până în

Miroslava Metleaeva cu feciorul Ivan și fiica Irina

Miroslava Metleaeva cu soțul Ivan Luchianciov

2001 a fost redactor-șef adjunct la revista pentru copii a „MIC” (versiunea rusă), din 1994 până în 2012 – redactor-șef al ziarului evreiesc *Истоки*, 2004-2011 – redactor-colaborator extern al revistei *Kitej-Grad*, publicație de cultură a Comunității Rușilor Lipoveni din România (Iași); membru al colegiului redacțional al Almanahului rus *Голоса Сибири* din Kemerovo, Rusia (2006-2011); director al Departamentului de traduceri al USM (2007-2010); membru al Consiliului Uniunii Traducătorilor al Țărilor-membre CSI și al Statelor Baltice (2008 – prezent); cercetător științific al Institutului de Filologie al AȘM (2010 – prezent).

Chiar dacă natura poetică a impulsionat-o permanent să și materializeze gândurile în versuri, din anumite motive (presa de limbă rusă din Chișinău a avut timp îndelungat rezerve în privința versurilor poetei, considerându-le pesimiste) a debutat editorial destul de târziu, abia în 1992, cu placheta de versuri *Я живу среди вас...* (Chișinău: Hyperion. 96 p.). A urmat în 1994 volumul *Песни ночи* (Chișinău: Liga. 64 p.). Anume aceste două volume i-au dat rezonanță convenită numelui Miroslava Metleaeva, situându-o printre poeții consacrați de limbă rusă din țară. În 1995 editează placheta de versuri *Cântece nocturne*, traduse în română de Ion Proca (Chișinău: Hyperion. 100 p.).

În același an, 1995, devine membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova. În 2002 publică volumul *Umbra galeonului* (Chișinău: AȘM. 76 p.). În 2002 este înscrisă în rândul membrilor Uniunii Scriitorilor din România. Peste 10 ani – membru al Centrului PEN din Republica Moldova – Filială a Organizației Mondiale a Scriitorilor, International PEN, cu sediul la Londra (2012).

Publică versuri și în volume colective: *Венок Есенину* (Chișinău: Hyperion, 1995. 69 p.); *Стихи мои, свидетели живые!* (Chișinău, 1997), *Незабытые дороги* (Chișinău: Negociator, 2000. 56 p.); *28 plus* (2005); în volumul II, US RM Chișinău, *Iubire de metaforă*, antologie de Mihai Dolgan. Vol. II, Chișinău: USM, 2001); *Singular Destinies: Contemporary Poets of Bessarabia* (poeme în versiune engleză. Chișinău: Cartier, 2003); *Tu ești taina: Culegere de poezie* (Traduceri în română de A. Busuioc, N. Popa, I. Proca. Chișinău: Pontos, 2005, p. 78-85); *Poezii de M. Metleaeva* (Traduceri de N. Popa. În: *Luceafărul*, nr. 42, București, 2004); *Poezii de M. Metleaeva* (Traduceri în română de Galina Cernicova și N. Popa. Iași: Kitej-Grad, 2004); *Catalogul annotat al scriitorilor și traducătorilor din țările CSI și Baltia* (coautor și alcătuitor Miroslava Metleaeva. Erevan: Antares, 2009); *Caietele Tristan Tzara*: publicație internațională pentru studiul avangardelor contemporane, realizată de Vasile Robciuc (poeme Miroslavei Metleaeva trad. în engl. și fran. Moinești-România, 2010).

Palmaresul scriptural include și câteva volume de proză: *Привет, миссис Ватсон!* (coautor R. Aronov. Chișinău: Pontos, 2008. 198 p.); *Игра в пазл* (Poezie și proză. Chișinău:

Lumina, ed. I, 2010. p. 295; ed. a II-a, 2012. 164 p.); dar și povestioare, cărți pentru copii: *Cleoclea* (În: a „MIC”, 1996, nr. 9); *Son Gerharda* de Diter Nol (poveste, traducere din germană de M. Metleaeva. În: a „MIC”, 1999, nr. 11-12); *Утёнок, Щенок, Котёнок, Забавные цифры, Голубой цветок* de N. Batzaria (traducere din română. Chișinău: Prut Internațional, ed. I, 2003; ed. a II-a, 2007); *Страна Буквария* (Chișinău: Litera, 2012); 30 de volume de povești din colecția Disney traduse în limba rusă după versiunea română (Chișinău: Litera, 2012); *Micuța Margo și Aventurile duhului casnic Tioma* de Tatiana Nakonecnaia (Traduceri din limba ucraineană. Chișinău: Lumina, 2012); *Când părinții nu-s acasă*. Nuvele pentru copii. (Traducere în română de Nicolae Rusu). Chișinău: Prut Internațional, 2015.).

Printre realizările scriitoarei vom menționa și volumele de critică literară: *Литературно-художественный диалог* (monografie colectivă sub egida Academiei de Științe a Rusiei și a Institutului de Literatură și Artă „M. O. Auevov”; cap. de M. Metleaeva: *Orientalismul în creațiile poezilor și artiștilor basarabeni*. Kazahstan, Almaty, 2008, p. 116-122); *Времена и духовность* (monografie colectivă; cap. de M. Metleaeva: *Renaștere poetică (Poezia Moldovei)*. Kazahstan, Almaty: Arda, 2010, p. 260-268); *Новейшая зарубежная литература* (monografie internațională; cap. de M. Metleaeva: *Literatura Moldovei*. Kazahstan, Almaty: Jibek Joly, 2011, p. 494-554); *Литература Молдовы на стыке веков. Литературная критика, эссе, путевые заметки* (Monografie și antologie de traduceri din literatura basarabeană de M. Metleaeva. Chișinău: Profesional Service, 2014. 791 p.).

Meritele activităților artistice și științifice i-au fost recunoscute și consemnate prin obținerea unor mențiuni și premii naționale și internaționale la diverse concursuri, enumerăm: Diploma concursului-video republican „Topul poeziei”, organizat de TV Moldova, pentru înregistrarea video a poeziei *Nu vreau să știu ce mi-i predestinat*, Chișinău, 1997; Diplomă și premiul Uniunii Scriitorilor din RM pentru traducerea volumului *Rapsodie* de Leonard Tuchilat, 2002; Diplomă și Medalia Jubiliară „Nichita Stănescu”, Ploiești, 2003; Festivalul internațional de poezie „Nichita Stănescu”, Chișinău, 2006; Diploma Festivalului Internațional „Maximilian Voloșin”, Koktebel, Ucraina, 2009; Medalia „Mihai Eminescu”, Chișinău, Moldova, 2010; Diplomă și premiul Salonului Internațional de Cărți pentru traduceri, Chișinău, 2012; Diploma Fundației Poloneze din Moldova „JAN III SOBESKI”, 2014; Diploma laureatul de bronz al concursului german „Cartea anului-2015” pentru romanul *Igra v pazly*, 2015; Diplomă și Premiul Ministerului Culturii pentru cartea *Când părinții nu-s acasă* în cadrul Salonului Internațional de Carte, 2016; Diplomă și Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova pentru traducerea poemului *Luceafărul* de Mihai Eminescu, 2016;

Diploma de excelență a Asociației culturale române IDEAL pentru întreaga activitate și promovarea valorilor românești, 2016.

Antrenată din 1991 în diverse proiecte, inclusiv în cele care vizează drepturile omului, Miroslava Metleaeva a obținut în 1997 *certificat de avocat public* de la Asociația americană a avocaților ABA/CEELI. Din 1995 este președinte al Asociației femeilor cu studii superioare „Imperativ”, care în 1997 a fost înregistrată la Ministerul Justiției al RM. Între 1997-2004 este membru al Comitetului coordonator al Centrului pentru drepturile omului al RM. Poziția Miroslavei Metleaeva, dar și atitudinea civică a avocatului public au fost fortificate în cartea *Sunt femeie, cine mă apără*, apărută în 1999 (Chișinău: Ruxanda. 64 p.). În 2000 *Proiectul școlii de jurnalism pentru adolescenți* înaintat de Miroslava Metleaeva a fost susținut de Centrul UE în RM. În același an (2000) este delegată pentru stagiere în SUA (Minnesota, Washington) cu referire la problemele privind traficul uman. Elaborează la tema dată câteva materiale pe care le publică pe pagina electronică a Asociației „Moldova-Pensilvania” și participă la conferințe internaționale privind drepturile omului în Budapesta, Kiev, Riga, Chișinău, Almaty, Ierusalem.

De asemenea, în 2002 redactează cartea *Societatea informată*, (Chișinău: Pontos. 120 p.) și participă la elaborarea unui film documentar cu aceeași denumire.

Din 2002-2003 este numită expert al Comitetului coordonator pe lângă Parlamentul RM pentru elaborarea Planului Național privind drepturile omului în RM.

O altă direcție a activităților Miroslavei Metleaeva este orientată spre salvagardarea patrimoniului cultural imaterial. Sub conducerea distinselor doamne, în Orheiul Vechi a fost realizată o serie de proiecte pentru dezvoltarea meșteșugurilor populare, susținute de ambasadele Olandei, Angliei, Canadei. În cadrul acestor proiecte au apărut edițiile: *Butuceni-sfidare a timpurilor* (Chișinău, Pontos, 2002); *Meșterițele din Butuceni*, (Chișinău: Pontos, 2003) și *Butuceni* (Chișinău: Pontos, 2004).

În activitatea fructuoasă a excelenței doamne vom enumera și câteva filme documentare care reflectă viziunea și creația poetei Miroslava Metleaeva: *Cântece nocturne* (1996) – regie M. Pânzaru-Reabcov; *Miturile orașului* (1998) – regie M. Pânzaru-Reabcov; *Nu vreau să știu ce mii predestinat* (1997) și a.

În acest ceas aniversar, suntem motivați a va aduce încă o dată urările noastre de sănătate, prosperitate, voiciume și forțe pentru a vă putea realiza visele și proiectele planificate.

LA MULȚI ANI,
SCUMPĂ DOAMNĂ!

LILIA BARAN, șefa BP Hrușova, Criuleni

Mireasma Pâinii coapte la început de toamnă!

Pe 15 septembrie, 5 bibliotecari s-au întrunit în incinta BP lider din s. Hrușova, r. Criuleni, în cadrul Proiectului „Replicarea Serviciilor noi de bibliotecă”. Această primă ședință lucrativă a fost preconizată pentru instruirea și transferul de experiență în ce privește replicarea Serviciului Modern de Bibliotecă „Tânărul Brutar”. Serviciul respectiv, implimentat cu succes la Hrușova, va fi reimplementat la 3 biblioteci din r. Criuleni: din Boscana, Slobozia-Dușca și Râșcova) și 2 din r. Dubăsari - Molovata și Oxentea. Membrii Clubului „Tânărul Brutar” au fost activi în cadrul medalionului literar-muzical „Cuminte Pâine”, aducând Omagiu Pâinii prin recital de poezie, cântec, concurs cu jocuri distractive și o expoziție de copturi, adevărate capodopere culinare deprinse în cadrul ședințelor Atelierului de Pâine. Bibliotecarele au lucrat în echipe exprimându-și părerile despre importanța Pâinii în alimentație, că Pâinea de casă e cea mai sănătoasă.

Cu îndemnul șefei BP Hrușova „Vino la bibliotecă!, s-a dat Startul Campaniei de sensibilizare „Ne vedem la bibliotecă!”, lansată de Ministerul Culturii în parteneriat cu Novateca. Bibliotecarii participanți la proiect, împreună cu tinerii brutari hrușoveni au aderat la Campanie, îndrumându-i pe toți membrii comunității să vină la bibliotecă.

Un alt frumos eveniment a avut loc la Hrușova pe data de 21 septembrie de Ziua Internațională a Păcii. Copiii ghidați de bibliotecară au reușit să creeze adevărate opere de artă în cadrul Atelierelor de Creație, desene pentru Concursul „Noi Pace vrem”! și Cocori de pace, transmitând, astfel, mesaje de bunățate oamenilor, de liniște în țară și Pace în lume. La 23 septembrie, tinerii brutari au copt Hulubași ai Păcii fiind ghidați de harnica bunicuță Ana.

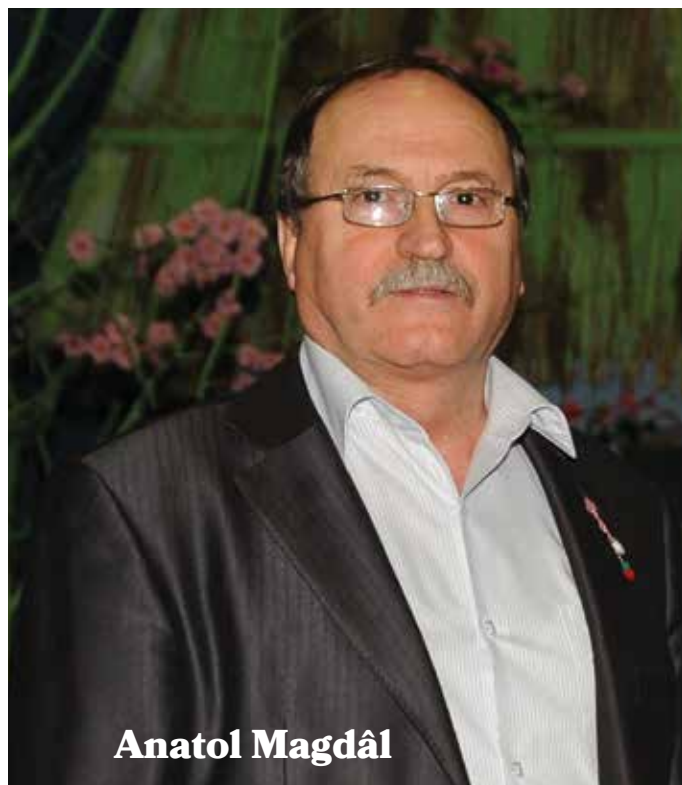
În aceasta zi frumoasă de toamnă, 23 septembrie, s-a desfășurat și cea de-a II-a ședință din cadrul Proiectului de Replicarea a Serviciilor Noi de Bibliotecă, cu participarea bibliotecarilor și a partenerilor de bază ai bibliotecii. S-a abordat tema „Implicarea partenerilor în implementarea Serviciului Modern de Bibliotecă”. Bibliotecarele Svetlana Catan (s. Boșcana), Silvia Vitman (Slobozia-Dușca), Tatiana Ciobanu (Râșcova) și cele două – Vera Oxente (s. Molovata) și Elena Bejenari (s. Oxente) din r. Dubăsari împreună cu Partenerii de bază ai BP Hrușova: APL, Asistentul Social, Centrul de Zi „Încredere”, Școala și Biserica au determinat rolul Partenerilor în implimentarea serviciului replicat, metodele de lucru comune și rezultatele așteptate. De data aceasta, bibliotecarele au prezentat și Tema pe acasă, au venit cu multe idei, sugestii și propuneri pentru reimplementarea Serviciului și au prezentat copturile pe nota 10!

Cu mult drag, dna Lilia Baran, șefa BP Hrușova a oferit hulubași de pace, copti de Tinerii Brutari de la Hrușova, bibliotecarelor prezente la eveniment.

PAVEL POPA, Institutul de Filologie, AȘM

DICȚIONARUL COREGRAFILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

ANATOL MAGDÂL

Anatol Magdâl

Anatol Magdâl s-a născut la 4 martie 1957 în satul Călinești, raionul Fălești, localitate așezată în valea Prutului, pe râul Camenca, în familia lui Visile și Alexandra (Budac) Magdâl, ambii părinți fiind originari din partea locului. Fiind al doilea copil după Mihai, Anatol din frageda copilărie a iubit să ajute părinții în gospodărie, a păscut animalele și păsările casnice, a mincit în brigada școlărească, dar cel mai mult a visat să fie artist de teatru. Dovadă visului dumnealui este și participarea lui Anatol în cadrul obiceiurilor și tradițiilor de iarnă existente în acele timpuri la baștină, cum ar fi: „Jianu”, „Căluțul”, „Ursul” – drame populare din cadrul sfintelor și frumoaselor sărbători de Crăciun, Anul Nou, iar la Sfântul Vasile pe vechi ura toți gospodarii din Călinești de clocotea satul, alungând spiritele rele și dorindu-le sănătate și prosperitate, fericire și numai bucurii. Doar, datinile respective sunt legate de sărbătorirea Nașterii Domnului ce sunt considerate parte indispensabilă a culturii tradiționale românești și a conștiinței neamului, exprimând înțelepciunea rudeniei, spiritualitatea și identitatea noastră națională.

Despre actuala profesie – maestru coregraf, pe atunci, nici nu-și închipuia cu ce se „mănâncă” aceasta. Îi plăcea horele din centrul satului organizate pe la sărbători populare însemnate. Le privea cu multă dorință de a se face și el printre flăcăii satului, dar se liniștea cu faptul că în curând gândul i se va îndeplini și îi va veni și lui rândul să demonstreze cu mândrie satului ce fecior înțelept, trufaș și isteț în toate are Vasile și Alexandra Magdâl, cuplu apreciat în Călinești și nu numai, ca buni gospodari, blajini la suflet, care au crescut și îngrijit familia lor cu multă credință în suflet, dragoste și dăruire de sine. Le-a fost dragă viața, satul și tradiția de la vatră, sau mândrit dintotdeauna cu familia sa și neamul românesc.

Anatol a absolvit Școala medie din Călinești (1964 – 1972). Datorită fatului că în această perioadă familia Magdâl era numeroasă - 6 copii, Anatol a decis să devină un sprijin bun părinților, fraților și surorilor - Mihai, Valentina, Tatiana, Gheorghe și Sergiu și a hotărât să îmbrățișeze meseria de tâmplar. Îi plăcea foarte mult mirosul lemnului, dar și adevăratele minuni care eșeau din sufletul și mâinile tatălui său. Lemnul pentru nevârstnicul Anatol însemnă căldura din vatră, sacralitate pentru că casa lor este situată la marginea satului și începutul pădurii, iar vreascurile și buturugile, stâlpii și pragul casei le-a păstrat eternitatea și credința în viață, respectul față de legile tradiției satului dar și a pădurii, petrecându-și serile la gura sobei și la lumina focului din vatră și a candeliei. Și astăzi iubește lemnul pentru că adoră mult detot muzica populară interpretată la fluier, vioară, caval, nai, etc., instrumente muzicale temeiate din lemn. Dar și pentru că tatăl lui Anatol a meșterit toată veața din lemn cele mai necesare obiecte casnice și diverse instrumente de muncă, pentru că lemnul păstrează cu sfințenie ceva încă nedescoperit dar scump sufletului omenesc ceva din semnificația arborelui sacru și a pădurii simbolice, ceva din căldura și personalitatea noastră. Nu în zadar Anatol seamănă tatălui prin temperamentul și dibăcia de a face un lucru repede și foarte bine – calități ce dintotdeauna a caracterizat bărbatul român – gospodar de talie și mare sufletist. Educat cu migală dar și multă dragoste în acest stil, Anatol, după absolvirea celor 8 clase pleacă la Bălți unde susține cu succes concursul la Școala profesional-tehnică nr. 19, specialitatea „Tâmplărie”. S-a întors acasă mândru că a reușit, că îl va bucura pe tata urmându-i calea vieții și pe mama care-l sorbea incontinuu din ochi minunându-se de vrednicia lui. Primul an de studii a trecut pe neprins de veste, iar în toamna anului doi de studii (1973) cunoscătorii dansatori, exartiștii Ansamblului de muzică și dans popular „Fluieraș” de la Filarmonica de Stat „S. Lunchevici” din or. Chișinău - Vera și Constantin Ghermec, care în acele timpuri activau în calitate de conducători ai ansamblului de dans popular „Ghiocel” de la Casa de cultură a constructorului din mun. Bălți, selectau pe cei mai talentați tineri și tinere pentru a completa trupa colectivului respectiv. Printre norocoși a fost și Anatol Magdâl. Nu știa dacă va face față cerințelor puse în fața lui, dar dansul popular îi plăcea foarte mult pentru că în copilărie a participat de zeci de ori la „Joc” – ul satului împleticindu-se printre marii dansatori ai vetrei însușind cu strictețe și seriozitate de invidiat pașii de horă, sârbă, ciuleandă, bătută, polcă și alte creații coregrafice de mare valoare pentru baștinașii acestei localități, dar și pentru întreg neamul românesc. Studiarea artei coregrafice în ansamblul „Ghiocel” i-a fost un hobby drag sufletului și numai în 3 luni a deprins două dansuri din repertoriul binecunoscutului ansamblu participând la concursul republican al școlilor de acest tip. Își amintește ca prin minune că în timpul executării unui dans, dintre cele două, emoțiile l-au impus să greșească pașii de joc doar pentru o scurtă clipă. Din acel moment și-a jurat că asemenea cazuri nu vor mai avea loc în viața artistică a sa. A absolvit instituția respectivă în luna mai,

Coregrafii (din stânga): Ion Cirimpei, Pavel Popa, Tudor Soltan, Anatol Magdâl, Mihai Chiriac, Victor Moraru

1975 și la sfârșitul acestei luni a fost înrolat la cătănie și delegat tocmai la Răsăritul îndepărtat – Primoria, a fost tanchist. S-a întors de la militarie tot în luna mai numai că în anul 1977, iar în iulie a susținut cu succes examenele de intrare la Școala de Eluminare Culturală „Elena Sârbu” din or. Soroca, la specialitatea „Coregrafie”, absolvind-o în decembrie 1979. La 5 februarie 1980 a fost angajat în calitate de conducător al ansamblului de dans popular „Olean-dra” de la Casa raională de cultură din orașelul Nisporeni. Timp de 7 ani a diriguat formația respectivă studiind folclorul coregrafic din localitățile învecinate Nisporeniului și îmbogățind repertoriul „Olendrei” cu creațiile coregrafice: „Joc mare”, „Brâul”, „Sârba”, „Hora și sârba”, „Hostropățul”, „Bătuta” ș.a., ocupând locuri de frunte și premii binemeritate la festivalurile raionale și republicane.

Deasemene, cu „Olean-dra” a prezentat arta coregrafică națională la festivalurile de folclor din or. Kiev, Ucraina, din Bulgaria, România ș.a. Împreună cu ansamblul s-a filmat în peliculele: „Anotimpurile anului” (Mosfilm), Anatol a interpretat rolul mirelui; „Pușkin în Moldova” (Moldovafilm) în regia lui Anatol Codru, a făcut chipul artistic al lui Calistrat.

În anul 1987 devine student la Institutul Moldovenesc de Stat de Arte, or. Chișinău la Facultatea „Coregrafie” și obține diploma instituției sus numite în anul 1991. Profesori la facultate i-au fost renumitul artist, dansator Gheorghe Forțu (dans popular), artista de bale Valentina Rogovschi (dans clasic) și Vladimir Curbet (arta maestrului de balet).

Fiind coregraf recunoscut și apreciat de specialiștii din domeniu, Anatol Magdâl, chiar în primul an de studenție este angajat în postură de coregraf al renumitului ansamblu de dans popular „Mărțișor” de la Casa Tineretului din Chișinău. La cârma acestei extraordinare formații au fost admirabilii dansatori- soliști, artiști ai Ansamblului Național „Joc” - Gheorghe Forțu, Artist Emerit și Ion Furnică, Artist al Poporului, deasemenea și Victor Tanmoșan, maestru de balet al Ansamblului de muzică și dans popular „Fluieraș”.

Îndată după absolvirea Institutului, Anatol Magdâl este angajat profesor la Catedra „Coregrafie” (1991-1999), prelungind cu succes până în prezent activitatea sa de creație la cârma ansamblului „Mărțișor” unde timp

de peste 29 de ani a montat adevărate creații coregrafice în baza pașilor autentici, cum ar fi: „Ciuleandra”, „Hora de la Prut”, „Brâul pe 6”, „Hangul de la Coteala”, „Suita de dansuri ucrainești”, „Suita de dansuri țigănești”, „Hora fetelor” etc. În scopul îmbogățirii repertoriului ansamblului „Mărțișor” și valorificării dansului folcloric național, coregraful Anatol Magdâl a colaborat cu renumitul coregraf ieșean Ștefan Neagu care a montat „Suita de jocuri din Iași”, cu Maricel Andoni, coregraf din Piatra Neamț, România care a realizat scenic dansul de ritual „Călușarii”, cu consacratul coregraf și profesor de coregrafie Vasil Radev din Bulgaria care a dăruit ansamblului „Mărțișor” un „Joc bulgăresc” ș.a.

Repertoriul ansamblului „Mărțișor” a fost de nenumărate ori apreciat și în străinătate, pe scenele din Ucraina, Turcia, Franța, Japonia, Nicaragua, Elveția, Marea Britanie, Germania, Polonia, Bulgaria, România, Rusia, Olanda, Belgia, Danemarca, Austria, Italia, în țările Africii de Sud, ș.a.

Excelentul coregraf Anatol Magdâl a montat dansuri țigănești interpretate de profesioniștii Ansamblului Național Academic de dansuri populare „Joc” în filmul artistic „Cu orice preț”, realizat de Studiourile „Odessafilm” din or. Odesa și „Dovjenkofilm” din or. Kiev, Ucraina, deasemenea a realizat scenic: „Hora și Bătuta” în ansamblul „Sokoleata” din or. Kiev, Ucraina, „Hora ca la Prut” în ansamblul „Vatra”, or. Tiraspol, la „Moștenitorii” din or. Râșcani și în ansamblul profesioniștilor de muzică și dans popular „Fluieraș” – „Ciuleandra”, la „Vântuleț”-ul din or. Bălți – „Suita de jocuri țigănești”.

Coregraful Anatol Magdâl și Ansamblul de dans popular „Mărțișor” sunt de aceeași vârstă. Ei își sărbătoresc împreună aniversările: cea de de 35 de ani a avut loc la Filarmonica de Stat „Serghei Lunchevici”, cele 40, 45, 50, 50 la Palatul Național „Nicolae Sulac”. În cadrul acestor extraordinare evenimente culturale Ansamblul „Mărțișor” a colaborat cu orchestrele de muzică populară, respectiv: „Mărțișor” și „Fluieraș”, dirijate de muzicianul Serghe Ciuhrii, Artist al Poporului, „Doina armatei”, dirijor Marin Bunea, Artist Emerit.

Carierea de creație a coregrafului Anatol Magdâl atinge culmi de invidiat. În anul 1999 este invitat de către dis-

Anatol Magdâl la 60 de ani

tinsul om de cultură Vladimir Curbet, directr artistic și prim-maestru de balet al Ansamblului Național Academic de Dansuri Populare „Joc”, pentru a-și prelungi activitatea de creație în acest deosebit colectiv artistic – cartea de vizită a Republicii Moldova. Aici a muncit peste 8 ani considerându-i perioada de vârf în mîiestria coregrafică dar și a viziunilor de studiere și promovare a artei coregrafice naționale. „Joc”-ul și mai mult a cultivat în inima și sufletul lui Anatol dragostea față de arta tradițională, gândurile, aspirațiile și idealurile poporului nostru. Pentru muncă îndelungată și prodigioasă în domeniul culturii, contribuție substanțială la propagarea valorilor spirituale și morale, activitate metodică-organizatorică intensă, domnului Anatol Magdâl, coregraf în Ansamblul Național Academic de Dansuri Populare „Joc” i-a fost conferit în anul 2001 titlul onorific „Maestru în Artă”

După o pauză de aproximativ 8 ani, același Vladimir Curbet se reîntoarce la personalitatea și specialistul Anatol Magdâl invitându-l să revină la Ansamblul „Joc”, ceia ce s-a și întâmplat în anul 2016.

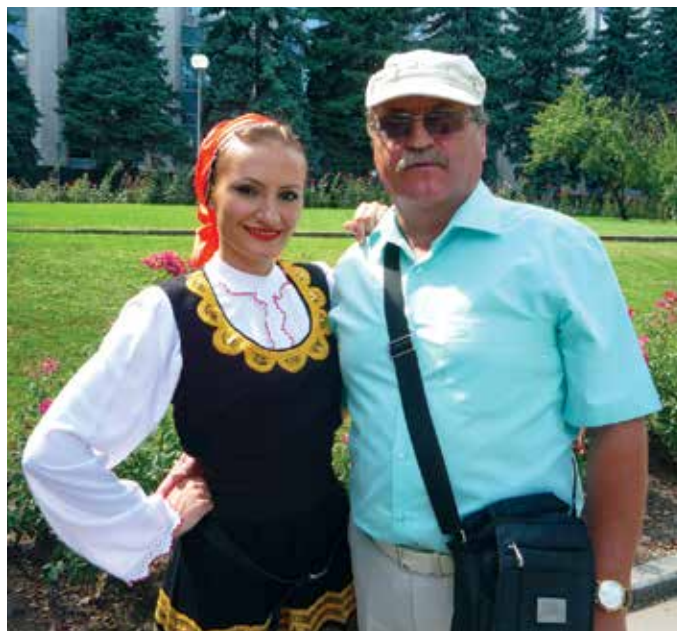
Nu este un secret că A. Magdâl paralel a mai muncit și în alte instituții de profil cum ar fi: Centrul Național de Creație Populară unde stimatul domn s-a ocupat de cercetarea și promovarea dansului folcloric, organizarea seminarelor, laboratoarelor de creație coregrafică, a festivalurilor și concursurilor naționale, a expedițiilor folclorice etc.. În calitate de profesor de coregrafie a activat la Școala de arte „Alexe Stârcea”, Liceul Teoretic „Ginta Latină”, Centrul de creație a copiilor „Floarea Soarelui”, lector, șef de catedră la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău ș.a.

Educând mai multe generații, dl Magdâl crede într-o incontinuuă instruire a generațiilor în creștere. Dumnezeu este gata oricând să se împărtășească cu munca și atitudinea proprie în scopul mai bune studieri și promovări a artei coregrafice naționale și nu numai.... Este o persoană sinceră, prietenoasă, deschisă la suflet, entuziast, loial, comunicativ, sensibil, ager în decizii, gândește clar și precis, găsește mereu soluțiile cele mai inteligente când este nevoie, este glumeț, posedă un spirit critic foarte dezvoltat. Anatol Magdâl este un combativ, luptător din fire. Muncește mult și poate ajunge sus prin conștiințiozitatea sa. Este bun perfecționist, organizator neîntrecut și un orator convingător – calități ce îl recomandă pentru rolul de manager, conducător vizionar și eficient al colectivului artistic, pentru că este un bun expert în domeniul respectiv și își asumă numai riscuri controlate, sigure, analizează

Ansamblul Mărțișor

totul în detaliu, tocmai pentru a evita surprizele. Își dorește stabilitate, liniște și echilibru, respectă mult colectivul și lucrează bine în echipa.

Anatol Magdâl împreună cu fiica Svetlana

Anatol Magdâl în culmea fericirii

TATIANA BUTNARU, doctor în filologie

„Stea dulce și iubită a sufletului meu..”

TATIANA BUTNARU

Izvorâtă dintr-o imensă durere cauzată de pierderea „sufletului pereche”, cartea *Lumânarea vieții* Tatiana Sofronovici: *In memoriam* (Alcătuire, concepție și realizare: Ștefan Sofronovici) constituie o expresie a preocupărilor, frământărilor, năzuințelor ale unei dinastii de intelectuali basarabeni, care fiind alături în răstimp de câteva decenii pe cărările vieții, au stat la chezașia unor realizări pregnante din viața culturală de epocă. I-a unit omenia, poezia, folclorul, acestea devenind niște criterii fundamentale ale vieții, dar și de contemplare lăuntrică a esențelor primordiale ale trecerii omului pe pământ, de aprofundare a valorilor general-umane perpetuate prin timpuri și generații.

Paginile cărții sânt scaldate de lumină și căldură, de seninătate sufletească în perceperea esențelor primordiale ale vieții, ele se prezintă drept un proces logic al ființării pământești.

Păstrând zestrea lor de-acasă,
Dragostea și omenia,
Au ținut în cap de masă
Cântecul și poezia.

(Ștefan Sofronovici, *Un poet și o artistă*)

„Zestrea de-acasă” a familiei Sofronovici și-a găsit expresie în dragostea nețărmurită față de creația populară orală, unde în rolul de interpretă, dar și conducător artistic al ansamblului *Țărăncuța*, Tatiana s-a manifestat din plin, fiind apreciată drept „o harnică albinuță în miraculoasa grădină a Folclorului” [1, p. 60]. Folclorul a constituit, în această ordine de idei, acea „apă neînceptută”, un tezaur nesecat unde și-au potolit setea în permanență pentru a da glas unor elanuri subtile ale sufletului, i-a determinat în evadarea spre cunoaștere mai profundă a spiritului autohton. Inspirată dintr-un inestimabil tezaur de frumusețe etică și

estetică din creația populară, dinastia Sofronovici parcurge împreună calea de la folclor la poezie, sau invers, de la poezie spre folclor, pentru a consfinți rosturile esențiale și ontologice ale sufletului popular în permanenta căutare a identității sale creatoare. Momentul cel mai impresionant în cartea *Lumânarea vieții*, constituie versurile autorului și alcătuitorului ediției acestea fiind intuite drept niște dedicații aduse Tatiane cu diferite ocazii, unele din ele izvorâte dintr-o stare de contemplare lăuntrică cauzată de trecerea „sufletului-pereche” către cele veșnice. Imaginile și procedeele artistice din scrierile inserate în culegere depășesc caracterul arbitrar al trăirii exteriorizate și capătă semnificația de „sentiment total, abisal, ireversibil” [2, p. 15]. Rezonanțele tragice conjugate cu resemnarea sunt înlocuite treptat prin niște resorturi filosofice cu deschiderea spre ancestral. Versul lui Gr. Vieru „Vestește-l mamă, pe Dum-

nezeu/ Ca am murit...” exprimă o nuanță de sobrietate miraculoasă, unde este concentrată ideea de materialitate și spiritualitate zămislite de veacuri în accepția populară, acolo unde „imaginea folclorică nu cunoaște fantasticul propriu-zis” [3, p. 45], dar se dispersează spre noi orizonturi. Retrospecția sentimentală a omului pus față-n față cu veșnicia își găsește expresie printr-o sensibilizare mioritică.

Te aștept, iubito, să revii,
Acasă, printre noi, cei vii,
Iar tu în lumea celor drepti,
Pe mine, dragă, mă aștepti.
(Șt. Sofronovici, *Așteptare*)

Versurile se manifestă printr-o succedare ritmică, în conformitate cu un stereotip de credință populară binecunoscut. În analogie cu modelul V. Alexandri, Șt. Sofronovici încearcă și el să exploateze înțelesurile filosofice ale intuiției populare și se perceapă misterul existențial al trecerii în procesul convertii elementului mioritic. „Lumânarea vieții”, o metaforă de nuanță oximoronică transpare în corelație cu misterul soarelui și perenității sale demiurgice, este tentația unei descătușări simbolice de spasmele întunericii, demonstrând totodată că viața omului pus față în față-n față cu veșnicia nu s-a consumat, dar rămâne să dănuie, să amintească mereu că senina integrare în natură este un fenomen atât de firesc ca și succesiunea anotimpurilor, a generațiilor, ca și curgerea irezistibilă a timpului și apropierea ceasului final. În cele din urmă, lamentațiile elegiace sunt depășite, iar „Mândră Pasăre Măiastră”, acum „cu aripa frântă” transpare drept un mesager exponențial în dialogul celor două lumi și asigură comuniunea sufletească dintre cei „plecați de printre noi” și „inimile noastre” unde „clocotul durerii” copleșește prin intensitate.

Senzația de mișcare și dinamism erotic exprimată prin simbolismul păsării, poate fi privită în raport cu alegoria destinului omenesc încadrat în cele două etape ale ființării noastre, viața și moartea. La fel ca în balada *Sărmana turturică*, surprindem niște entități dramatice ale existenței umane, acestea fiind marcate de căderi și prăbușiri interioare, „Zboară-zboară până pică” ca în cele din urmă să capete o nuanță de fidelitate tragică, de „zvârcolire sufletească a omului” aflat sub amenințarea destinului său fatal” [4, p. 32], de nostalgică solitudine în fața trecerii inevitabile. În toate versurile dedicate Tatianei întrevădem un zbor prelung de pasăre menită să scruteze depărtările, să condenseze dorurile și trăirile omenești, să adune iubirile „la ora risipită în veșnicii”, pentru ca dincolo de ea să răsunе dureros de viu vocea poetului.

De-atâta dor de ochii tăi,
Prea plini de-a dragostei văpăi,
Cu licăr viu sclipind în ei,
Iubita mea, plâng ochii mei.
(Șt. Sofronovici, **Ochii care plâng**)

Alături de incursiunile poetice și meditațiile expuse de alcătuitorul ediției, în volumul de față, sunt incluse mai multe evocări din presă venite din partea prietenilor de familie, cunoscuți, oameni de cultură,

toate aceste materiale fiind marcate de un sentiment de pietate față de amintirea Tatiane Sofronovici. Deși unele materiale poartă mai mult caracter ocazional, ele nu depășesc răvășirea sufletească redată prin acordurile domoale ale melosului popular din rândurile care urmează:

În casa noastră din Durlăști
Al doilea an de-acum lipsești,
Și doar din poze mă privești
În casa noastră din Durlăști.
(Șt. Sofronovici, **În casa noastră din Durlăști**)

Chemarea amintirii anihilează deosebirea dintre viață și moarte iar cea plecată „în neagra veșnicie” transpare într-o lumină selenară, așa cum scria la timpul său V. Alecsandri:

„Stea dulce și iubită a sufletului meu
Pe când odinioară lucea atât de vie,
Pe când eram în lume
Tu singură și eu...”

(V. Alecsandri, **Steluța**)

Această „dulce stea” rămâne să dăinuie și să mențină în conștiința eroului liric și „dincolo de mormânt”, cele mai alese sentimente, „poetice simțiri”, ele se vor perinda într-o aură de sfințenie, drept „o coroană a vieții mele”. Ritualul trecerii este despovărat de finalitate și se manifestă printr-o ambiguitate filosofică „steluța zâmbitoare” dincolo de ambianța terestră transpare dintr-un plan existențial în altul imaterial, de o superioritate

absolută. De astă dată, „frumoasa îngerelă cu albe aripioare” (V. Alecsandri) în drumul ei spre Eternitate mai are de parcurs „o bună bucată de pământ, o bună bucată de cer” (M. Sorescu), pentru a duce în casele oamenilor același mesaj „Hai, măi frați și-am trăi bine!”. Eroul liric își revindecă trăirile și stările sufletești printr-o ambiguitate simbolică, iar prin invocarea iubitei pierdute într-un spațiu atemporal are loc o dramatică căutare a sinelui creator.

În felul acesta, cartea *Lumânarea vieții* devine o meditație despre curgerea dureroasă a timpului și statornicia sentimentelor umane, despre capacitatea omului de a depăși aspectul tragic al existenței, pentru a ajunge la o nouă dimensiune sufletească, acolo viața și moartea, dragostea și suferința, amurgul și lumina se condiționează reciproc.

Referințe bibliografice:

1. *Lumânarea vieții. Tatiana Sofronovici: In memoriam*. Alcătuitor, concepție și realizare: Ștefan Sofronovici. Chișinău: Pontos, 2014.
2. Fochi A. *Valori ale culturii populare române*. București: Minerva, 1988.
3. Papadima O. *O viziune românească a lumii*. București: Saeculum, 1941.
4. Rusu L. *Viziunea lumii în poezia noastră populară*. București: Editura pentru Literatură, 1967.

Ștefan Sofronovici

Te-am căutat să-ți dăruie flori

Te-am căutat să-ți dăruie flori,
Iar tu urcasei către nori.
Strigam spre nori mânați de vânt,
Iar tu intrasei în pământ.
Te-am căutat în depărtări,
Pe multe, tainice cărări.
Trei ani în șir te-am căutat
Și nicăieri nu te-am aflat.
Buchetul ce-l purtam în mâini
A prins, iubito, rădăcini,
Și rădăcinile, crescând,

Veneau spre tine, în mormânt,
Iar florile, printr-un mister,
Zâmbeau ca tine către cer.
Vai, timpul greu a mai trecut,
Căci anii veacuri mi-au părut!
Mereu prin lume-am pribegit
Și doar în vis te-am întâlnit:
La rădăcini adânc dormeai,
Iar sus, cu îngerii cântai,
Când eu, cu-ai dragostei flori
Te căutam să-ți dăruie flori.

Martie – septembrie 2015

TATIANA SOFRONOVICI

Dorul meu de la-și cânta

Pentru voi amândoi

(Ștefan și Răduțu)

Mă trezesc, gândindu-mă la voi,
Adorm, la fel, gândindu-mă la voi.
În vis de basm de-asemeni sunt cu voi
Și-s fericită că vă am pe amândoi.

Dar cine sunteți voi, ce gândul meu vă poartă,
Că, pentru voi, de sus, toate mi se iartă,
Și viața mi-i mai dragă, și zile nu-mi ajung
Povestea cea de vrajă cu sete s-o ascult?

Apă de izvor, când setea mă doboară,
Umbra codrilor în arșiță de vară,
Lacrima-mi de bucurie și durere ce-mi apare,
Visul împlinirii, care mai urmează,
Îngerii de sus, ce pas cu pas veghează
Cuibul nostru cald să nu dispară;

Flacăra la care mă-ncălzesc,
Lumina ce-mi ajută să gândesc,
Seninul ochilor cu licărul din stele,
Dulceața șoaptelor cu farmecul din miere,
Pasul ce mă poartă și mă-ntoarce înapoi,
De setea ce mă arde, de dragoste de voi.

Mi-i sete de-această cuminte poveste
Cu lebede tandre în limpede zare,
Cu îngeri de sus care-mi strigă: Privește,
Ce multă poveste-înainte mai este...

25-27.11.2004, Italia, Padova, Piazzola

Moarte, nu veni degrabă

Când va fi moartea să vină,
Să mă ia de lângă tine,
Am să-i caut, zău, pricină,
Să mai lase până mâine.

Să mă lase, dacă poate,
Încă-o zi și încă-o noapte,
Că doar am mai sfătui,
Ce a fost și ce ar fi,
Dacă ar mai zăbovi.

Că aș vrea și eu, adică,
Să-ajung soacră și bunică,
Noră mândră și frumoasă,
Harnică și drăgăstoasă,
Fiul să ne-aducă-n casă.

Să-mi port nepoții în brațe,
Să mi-i mângâi cu dulceața,
Să-i alint și să-i răsfăț,
Omenia să-i învăț
Cu duioasele-mi poveți.

Moarte, nu veni degrabă,
Că doar vezi că nu-s o babă
C-o sută de ani în spate!
Hai, mai lasă-mă, socoate,
Sunt tânără, vreau de toate
Și mă rog de sănătate.

Că am multe să mai fac,
Pân' cu tine să mă-împac,
Ca să merg pe totdeauna,
Nu mă mai grăbi întruna,
Că-ți rup coasa tot acuma.

Când viața mi-i-atât de dragă,
Cu acei ce-mi sunt alături,
Cum încerci să vii cu grabă,
Cum încerci să mi te-alături?
Fugi, haino, fugi în lături!

Nu mai vreau să știu de tine,
Nici acuma și nici mâine.
Lasă-mă-n castel de-argint,
Să mă bucur și să cânt,
Cu cei dragi să mă alint;

Cu soțul și cu feciorul,
Că la ei îmi pleacă dorul
Și seara, și dimineața,
Căci mi-i dragă, DRAGĂ VIAȚA!

13.03.2005,
Italia, Padova, Piazzola

Efrosinia Sofronovici

În memoria nurorii Tatiana,
plecată de 2 ani dintre noi,
la 16 august 2012

Scumpa noastră Titenuță

Scumpa noastră Titenuță,
Tare ne-ai mai fost drăguță.
Pe la voi eu când veneam,
Inima îmi veseleam.
Cu tine eu mă luam
Și de scârbă mai uitam,
Căci râdeai așa cu hohot,
Parcă răsuna un clopot.
Și noi toți ne bucuram
Și la tine ne uitam,
Din ochi tocmai te pierdeam,
De scumpă ce te aveam.
În toate te-am ajutat,
De moarte nu te-am scăpat...
Și-acuma-s așa de tristă,
Că nu mai am noră-artistă.
Ai murit și ne-ai lăsat,
Fără milă, fără sfat.
Cine m-a mai aștepta
Binișor ca dumneata,
Scumpă norișoara mea?
Căci îmi ieșea la portiță,
Și mă luai de mână
Ca o scumpă fiiculiță.
Toată lumea se mira
Cum te-mpaci cu soacra ta,
Și mergea această veste
Prin lume ca o poveste.
Și eu eram bucuroasă
De o noră – așa voioasă,
Tot cu voie bună-n casă.
De câte ori ne-ntâlneam
Ne veseleam și cântam
Cântece vechi din străbuni,
La suflet ne fac mai buni.
Dar de-acum doi ani la rând
Plâng și plâng și nu mai cânt.
Tu te-ai dus, dragă, te-ai dus
Sus în ceruri, la Iisus,
Dar ne-ai lăsat o bogăție
Ca s-avem și bucurie.
Ai crescut un copilaș
Frumos ca un îngerăș.
Un fecior pe nume Radu,
Mândru și voinic ca bradu
Și Ștefan e bucuros
De-un copil așa mintios.
Cu soția lui Steluța,
Ei muncesc ca furnicuța
În Irlanda cu mult spor,
Ne dau și nouă-ajutor.
Le dorim viață frumoasă,
Să se întoarcă acasă.
Traiul-aici să le priască,
Casa să v-o stăpânească,
Tu să te bucuri de sus,
Din cer, de lângă Iisus,
Că tare ne-ai fost drăguță,
Scumpa noastră Titenuță.

Septembrie, 2014, Durllești

Text și imagini: ION DOMENCO

INEDITUL FESTIVAL „DE LA NEAM LA NEAM”

Festivalul regional al cântecului și dansului folcloric „De la neam la neam”, organizat de către Primăria satului Cociulia și Serviciul Cultură a Consiliului raional Căntemir în preajma Sărbătorilor Naționale-Ziua Independenței R. Moldova și Limba Noastră cea Română – a fost dedicat maestrului folclorist Mihai Batâr, originar din Cociulia, lăutar consacrat, mare animator al conservării și perpetuării creației populare a neamului. Faptul că, deși s-a aflat la prima sa ediție, Festivalul s-a bucurat nu numai de un public spectator numeros și activ, dar și/sau mai ales de ansambluri de cântece și dansuri din Cociulia, Pleșeni, Ciobalaccia-câte două colective, dinastia lăutărescă a fraților Popescu din Tartaul, dar și artiști consacrați din comuna Tigheci și satul Borogani, rl Leova, lăutari și dansatori din Ștefan Vodă, un ansamblu-model din Sărata-Galbenă, Hâncești, coloritul folcloric al programelor cărora au impresionat publicul, care a aplaudat frenetic, sincer evoluarea împătimitilor de folclor, de cântecul și

jocul din bătrâni, care reprezintă zestrea cea mai de valoare a neamului nostru. Mai trebuie de spus că Festivalul s-a desfășurat în frumosul loc de agrement al cociulienilor – „La izvor” unde se află și faimoasa căciulă a domnitorului Ștefan cel Mare, de la care, spune legenda, și provine denumirea localității, aici fiind vernisate, cu această ocazie, și expoziții ale meșterilor populari, ale antreprenorilor din partea locului.

Pentru început, moderatoarea Festivalului, Ecaterina Boiștean a dat cuvânt primarului satului, Vladimir Putregai și soției regretatului Mihai Batâr, Aurelia Batâr, care le-au mulțumit tuturor participanților, menționând că „Neamul moldovenesc este bogat în tradițiile, datinile și obiceiurile inedite, grație cărora devenim deosebiți și unici în lume. Iată de ce, regretatul lăutar și animator al activităților artistice din sat de-a lungul anilor, Mihai Batâr, merită pe deplin un atare Festival”. De bună seamă, adăugăm noi, este profund semnificativ gestul autorităților locale, dar și al familiei maestrului de a organiza Festivalul cu genericul „De la neam la neam”. La Cociulia totul a fost „ca la carte”, localnicii respectând toate datinile strămoșești-au întâlnit oaspeții cu pâine și sare și un pahar de vin, astfel, arătându-și respectul și căldura cu care i-au primit în casă.

La noi, la Cociulia, avea să sublinieze coregraful Filimon Dimcea, conducătorul ansamblului de dansuri „Mocăncuța”, laureat al multiplelor concursuri raionale, regionale, republicane și internaționale, avem o varietate de tradiții la capitolul sărbători de iarnă, Crăciun și Anul Nou, Învierea Domnului, Sfântul Gheorghe, Arhanghelii Gavriil și Mihail – cântece populare: colinde, cântece de petrecere, de nuntă, de înmormântare. Creația noastră populară reprezintă întreaga varietate a vieții poporului, în ea se reflectă sufletul fiecărui moldovean, ea înseamnă și profunzime muzicală, și temperament, și omagiul adus strămoșilor, și libertatea gândirii muzicale, și cântecul de leagăn al mamei, și un șlagăr, care poate deveni cunoscut pe parcursul a câtorva zile. Cultura muzicală moldovenească este ceea, ce ne unește cu țările-vecine, în pofida diferențelor naționale și confesionale. Muzica populară moldovenească mai include și astfel de forme ca bocetul și romanța, care, din fericire, s-au

mai păstrat și la Cociulia. Dar dintre toate, noi am ales tradiția horei moldovenești, or, dansul moldovenesc reprezintă una dintre cea mai vechi arte populare, fiind totodată un „poem al neamului”, căci, când dansează moldovenii, „inimile vorbesc”. Anume cu dansul și cântecul popular a dus hăt departe faima satului, a neamului regretatul Mihai Batîr. Am dat preferință jocului din bătrâni, deoarece fie-

portant îl constituie costumul național, care este irepetabil prin decorarea motivelor ornamentale și spiritul creativ.

Festivalul „De la neam la neam” a fost pe potriva așteptărilor, pe parcursul zilei aici răsunând melodii mai noi și mai vechi, dar la fel de îndrăgite de melomani, dansuri cu foc. Juriul, dar și spectatorii au apreciat înalt și originalitatea costumului popular al artiștilor amatori, pentru

cu muzica, costumul național, arta populară etc. Dansul a fost întotdeauna o parte integrantă a vieții social-culturale, cântecul și dansul reprezentându-ne, mereu, în lume, cu diferite ocazii – zile de sărbătoare, ritualuri de familie, târguri, obiceiuri legate de muncile agricole, de credința sacră, de rugăciunea de roadă a pământului. Istoria dansului moldovenesc este una bogată și originală. Din timpuri străvechi acestea erau însoțite de cântec, de ritmul bătăilor din palme sau cel obținut cu ajutorul instrumentelor de percuție. Mai târziu acestea erau acompaniate de orchestre de fanfară sau taraf, care includeau viori, țambale, fluiere și alte instrumente populare, erau însoțite și de strigături satirice ori glume. Un atribut im-

care mișcare a dansatorilor vorbește despre talentul și caracteristicile spirituale ale poporului în diferite perioade istorice. El scoate în evidență atât caracterul, cât și temperamentul, forța și agerimea poporului. Pune în valoare înțelepciunea și umorul, dezvăluie sincer și direct aspirațiile și sentimentele oamenilor. Dansurile moldovenești alcătuiesc adevăratul tezaur al poporului nostru împreună

ca, în final, toate colectivele să fie răsplătite cu Diplome și premii bănești, cu aplauzele îndelungate ale publicului. A urmat „surpriza” Festivalului, la Cociulia sosind moderatorul Andrei Porubin, însoțit de binecunoscuții interpreți Nelly Ciobanu și Vitalie Dani, care au cântat melodii frumoase, ce au încheiat pe o notă majoră acest eveniment cultural de anvergură.

ANGHELINA URSACHE, șeful BP Mateuți

Festivalul Cărții și al Lecturii la BP Mateuți

Începând cu luna septembrie, la Biblioteca Publică Mateuți a avut loc serbarea de închidere a Festivalului Național al Cărții și Lecturii, ediția 2016.

Din program: Expoziția de carte „Regele Pastelurilor Vasile Alecsandri” – luna august; Concursul de desene la teme: „Mateuți-Leagăn de Dor” sau „Moldova-Lăcașul meu Sfânt”, 31 august - septembrie; Au fost premiați: Alexandrina Straistă, Andreia Cazac și Victor Donțu; Expoziția scriitorului George Coșbuc – septembrie; „Lectura – izvor de cunoștințe, înțelepciune și creativitate”; Discuții la topul celor mai citite 10 cărți ale anului 2015. Cel mai activ cititor local al anului - Alexandrina Straistă, care ne-a venit cu un moment poetic; Cel mai frecvent vizitator local - Vera Cazac.

LUDMILA COSTENCO, s. Palanca

DESCOPERIM tinere talente la Palanca în cadrul SNB

Biblioteca Publică Palanca, a lansat un nou serviciu – Teatrul de păpuși „Andrieș”. Deși, inițial la nivel de concept, teatrul a prins viață în palmele făuritoare de lumină a reprezentanților bibliotecii în colaborare cu specialiștii Casei de Cultură, care s-au dedicat cu străduință în numele frumosului. În cadrul serviciului respectiv, tinerii artiști își depășesc emoțiile și frica de public, își instruiesc dicția și vorbirea scenică, deprind să fie responsabili - frumos răspândesc fericirea celor din jur prin intermediul teatrului, măiestriei actricești a participancilor acestui minunat co-

lectiv. Ei au jucat în premieră spectacolul „Gogoșa”. Acest eveniment teatral s-a bucurat de mare succes, la 13 septembrie, în fața picilor de la grădiniță, iar în 14 și 15 septembrie pentru elevii claselor primare. Fericirea, zâmbetele și aplauzele acestor minunați copii ne răsplătesc eforturile și munca depusă și ne îndeamnă să continuăm activitatea. „Gogoșa” a fost interpretată de 5 artiști amatori cu o prestație artistică uimitoare de care suntem mândri.

Nu ne oprim aici. Urmează să montăm alte două spectacole.

Vom continua să desenăm zâmbete !

OLGA MAXIM

10 COLEGE ÎMPREUNĂ CU CONDUCĂTORUL DE GRUPĂ DUPĂ 40 DE PRIMĂVERI

După 40 de ani de la absolvirea Școlii Pedagogice din Lipcani, cu emoții și lacrimi de bucurie 10 colege de grupă și conducătorul nostru, ne-am întâlnit la Soroca.

După absolvirea Școlii Pedagogice, soarta ne-a împrăștiat prin toată republica, fiecare și-a luat zborul care și-ncotro începând o nouă viață, iar grijile și depărtarea dintre noi nu ne dădea posibilitatea să ne întâlnim.

Dar iată că timpul nu a șters tot și nostalgia anilor de studenție m-a cuprins cu atâta dor cu cât mi-am dat seama că sunt deja 40 de ani de când nu am mai discutat cu nici o colegă și nu am idee care și pe unde se află. Promoția anului 1974 a bibliotecarelor de la Lipcani, a fost o grupă foarte unită și creativă având o strânsă legătură cu conducătorul grupei Pantelemon Dimitrevici Rotari.

Primul gând a fost să caut toate colegele pe rețelele de socializare, dar nu a fost atât de ușor deoarece majoritatea căsătorindu-se și-au schimbat numele de familie și acum caută-le de unde nu-s. Dar nu a fost în zadar, am rugat prietenii să posteze anunțul meu pe paginile lor să mă ajute să le găsesc. În același timp, am căutat pe internet numărul de telefon la primăriile satelor unde au fost născute. Două colege le-am găsit pe Odnoklassniki, altele pe Facebook. O colegă, care nici nu avea Internet și nici pagină în nici o rețea de socializare, a fost anunțată

de una din vecinele ei, cică: „Ce ai făcut de te cauți cineva pe Internet!”. Cu toate că aproape am reușit să găsim majoritatea, nu a fost posibil să ne vedem cu toții, unii fiind decedați, alții plecați peste hotarele țării.

În final, ne-am întâlnit în or. Soroca, mai aproape de dascălul nostru, Dumnealui fiind cam bolnav la vârsta sa înaintată. Am perindat atâtea amintiri și am descoperit că nici ridurile de pe fețele noastre, nici firele albe din păr nu ne-au schimbat: am rămas aceleași colege zglobii de altă dată. A fost o revedere nemaipomenită. Pantelemon Dimitrevici a zis: „Mi-ați făcut o deosebită plăcere, m-am întâlnit cu tinerețea mea”. Și desigur, că am hotărât să ne mai vedem la anul viitor...

Numai datorită calculatorului și Internetului a fost posibilă această întâlnire, care ne-a mai descoperit frunțile și ne-a făcut să uităm un pic de problemele de care ne confruntăm zi de zi, întorcându-ne pentru o zi – la facultate.

Vă îndemn, dragi bibliotecare, să-mi urmați exemplul și cu ajutorul tehnologiilor informaționale, donate de Programul Național Novateca, să vă căutați colegii, prietenii de altă dată, organizând întâlniri de suflet.

Credeți-mă, eforturile Dumneavoastră o să aducă emoții foarte plăcute și de neuitat.

LIDIA GANEA, profesoară, Ruseștii Noi, Ialoveni

Varvara-Valentina Corcodel: Clopotar al Memoriei

Se știe, că biblioteca este locul unde oricine își poate găsi o informație necesară, o carte pentru lectură, o oră pentru relaxare. Cu doi ani în urmă bibliotecile publice au fost modernizate de Programul Novatea cu tehnologii informaționale, astfel și biblioteca noastră a devenit cu adevărat centru comunitar de cultură. În planul de activitate al bibliotecii publice, printre obiectivele propuse sunt și întâlnirile cu personalități ale culturii noastre. Lansarea unei cărți întotdeauna a fost o sărbătoare, un prilej de îmbogățire spirituală. Dumini-ca trecută, biblioteca a devenit neîncăpătoare pentru toți doritorii de a se întâlni cu dna Varvara-Valentina Corcodel. Autoarea a 8 cărți s-a născut la Căpriana, Strășeni, apoi s-a transferat cu familia în satul Ulmu, Ialoveni. După absolvirea Universității de Stat din Chișinău, a activat ca profesoară de limbă română și engleză și în calitate de director la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” din Ulmu. Plecată în Italia din 1999, dânsa a înșusit italiana și a reușit în 2008 să publice două cărți de poezii traduse din creația poetului Francesco Baldassi „Înflorite petale de trandafiri” și „Frunzele, Stelele” – ediție bilingvă.

În 2011 publică romanul-cronică „Rocada destinelor”, apoi au urmat editarea câtorva volume de traduceri din română în italiană, cuprinzând cele mai frumoase poezii ale scriitorilor Grigore Vieru și Nicolae Dabija, cărți distinse cu diverse premii.

Recent a văzut la Chișinău lumina tiparului ultima carte – „Cristale de memorie”.

Cu pâine și sare, cu flori și multă bucurie au fost întâmpinați redactorul – coordonator Angela Levinga, scriitoarea Silvia Grosu, compozitorul Igor Grosu, care a interpretat câteva cântece pe versurile lui Grigore Vieru.

În acea zi și-au depănat amintiri dureroase fiii și ficele sătenilor noștri, care au avut nenorocul să fie înșcriși cu buneii și părinții lor în lista neagră ca „dușmani ai poporului” și duși în condiții inumane la capătul pământului, amintiri cu suferințe emoționante, care n-au încăput în paginile cărții.

Zinaida Ioachim și Nicolaie Bolocan nu pot uita cum tatăl și surioara lor Anișoara au rămas pentru totdeauna înmormântați în ghețarii din Urai, r. Kandinsk;

Ștefan și Petru Cătănoi au vorbit despre greutatea prin care au trecut, despre frățiorul lor Filip, născut de mama Eudochia, chiar când traversau râul Volga.

Elena Ursu-Bolocan, fiica dascălului Anton Ursu (frate cu mitropolitul Gurie), nu-și amintește tatăl, căci a fost arestat în

1940, când ea avea doar un anșor. El a fost omorât în 1943 într-un lagăr de deținuți în Siberia. Ea însă a reținut bine în memorie greutățile prin care a trecut familia, mama lor rămasă singură cu cei patru copii. Și-a depănat amintirile și Mihail Birlădeanu din Ciuciuleni. Au fost evocate și destinele tragice ale foștilor primari Terinte Breahnă și Ștefan Agrici, precum și a preotului Mihail Guma.

Despre valoarea istorico-documentară a cărții au vorbit oaspeți, precum și profesoarele Domnica Căpățînă, Ecaterina Cucu, bibliotecara Vera Rusu, iar dna Maria Panfil a menționat cu regret și faptul, că în manualele de istorie tema deportărilor și a foametei organizate e doar o oră de studiu, subliniind că „Cristale de memorie” e un veritabil manual la tema respectivă. Ansamblul „Floare de cireș” a interpretat câteva cântece cu aceiași tematică, iar membrele cenaclului „Vocile inimii”, Ionela Codreanu și Natalia Meșină au ales pentru recital versuri emoționante din „Drumul Siberiei”, din folclorul celor deportați, inclus în volum. Merită atenție și aprecierile făcute la recenzia cărții „Cristale de memorie” de academicianul Mihai Cimpoi, o carte din conul de umbră al uitării a numeroaselor destine, care constituie istoria trăită la cele mai înalte cote ale suferinței umane, în situații existențiale limită. Nicolae Dabija a subliniat gândul astfel: „Varvara-Valentina Corcodel a scris o carte necesară, care descrie soarta a zeci și sute de basarabeni, aceștia alcătuiind împreună un singur destin: cel al Generației Sacrificate, trecute prin război, foamete, deportări, care a supraviețuit fragmentar, ca să avertizeze generațiile viitoare: „Nu uitați, dacă doriți să nu fiți uitați”.

În „Literatura și arta” din 23.06.2016, în articolul cu titlul sugestiv „Strigăt de durere și îndemn la neuitare”, criticul literar Ion Ciocanu scrie: „Urmărind cu atenție, cu durere în suflet și cu mulțumire pentru strădania autoarei și a echipei sale tuscinci compartimentele cărții, am ajuns la concluzia că avem în față un monument înălțat prin scris și prin imagini plastice tuturor conaționaliilor care au suferit de pe urma deportărilor staliniste”.

Eu mă consider norocoasă, că dna Valentina m-a invitat să colaborez cu domnia sa chiar de la prima carte, dar munca efectuată la volumul „Cristale de memorie” a fost o experiență inedită. Îmi mulțumesc că mi-a încredințat selectarea materialelor de la sătenii mei, precum și din Bardăr, Pojorâni, Dubăsarii Vechi. Persoanele care și-au deschis inimile, dialogul cu ei, fac parte deja din viața mea, îmi sunt draji și apropiați.

Deși au fost mai mult cu ochii înlăcrimați, cei prezenți au mărturisit că această zi a fost Duminica Mare a Memoriei. Pe această cale aduc sincere mulțumiri din partea celor care au cunoscut-o pe Varvara-Valentina Corcodel, prin intermediul creației sale, doamna neobosită, pe care pe bună dreptate, am numit-o metaforic „Clopotar al memoriei”, căci prin verbul său autoarea ne îndeamnă să ținem mereu trează conștiința, să păstrăm cu sfințenie amintirile celor care au suferit pe nedrept, dar care au rămas cu verticalitate în vreme de restriște, având ca reper Credința, Iubirea și Adevărul.

AURICA MORCOV, Biblioteca publică Cotova

Vizită de studiu la Ialoveni

Suntem în plină toamnă cu arome și culori frumos împletite în cununa anotimpurilor. Pentru bibliotecarii din raionul Drochia toamna ne-a adus și o frumoasă surpriză susținută de programul NOVATECA.

Pe data de 04.10.2016 datorita aplicării la concursul de burse pentru calatorii al programului național Novateca am vizitat trei biblioteci ale raionului Ialoveni. Biblioteca raionala „Petre Ștefănuță”, Biblioteca pentru copii Ialoveni „Spiridon Vangheli” și Biblioteca publică din satul Răzeni.

Călătoria la Ialoveni, care a avut drept scop studierea serviciilor noi dezvoltate în cadrul bibliotecilor gazdă, și-a atins obiectivul. Ne-am împrietenit cu colective de muncă cu o experiență de lucru extraordinară, care știu bine ce au de făcut și chiar o fac cu multă dragoste, profesionalism, creativitate și dăruire de sine. Am remarcat oameni onești,

plini de elan și entuziasm

Adevărat a spus Claudia Partole că: „Biblioteca este lăcașul, unde se întâlnesc sufletele noastre”, iar gândurile deja alergau neobosite prin poarta deschisă spre universul serviciilor noi de bibliotecă pentru ca să revină acasă.

Ne-am întors la Drochia cu bagajele doldora de idei pe care le vom implementa cu siguranță în activitatea bibliotecilor noastre. Ca rezultat al vizitei, 12 bibliotecarii din raionul Drochia au obținut abilități și idei noi referitor la dezvoltarea serviciilor de bibliotecă. Sperăm ca în rezultat listele beneficiarilor noștri să se mărească datorită activităților și formelor de lucru și a noilor servicii de bibliotecă – lucru spre care tind astăzi instituțiile noastre, astfel ca biblioteca să revină la locul său de cinste binemeritat.

SERGIU COJOCARU, or. Călărași

EPIGRAMME

GUVERNARE ACTIVĂ

De când s-a înscăunat,
După felul cum tronează,
Ne-ncetat evaluează,
Ce mai are... de furat!

MISTERIOASA

E fecioara zămislită
Așa cum voit-a Cerul,
Să ne ducă în ispită,
Ca să-i descifrăm misterul.

MASS-MEDIA

Presă, azi, ca niciodată
E pe bune lăudată,
Când pe lângă știrea crudă
E... și câte-o „divă” nudă!

CONSECINȚE ELECTORALE

Felul după cum alege
E un forte argument,
Că, la noi, în Parlament,
Stă prostia-n capul mesei.

MIZĂ CU PRIZĂ

În ținuta ei sumară
Prezentarea s-a produs,
Nu pe post de secretară,
Ci, cu miza mult mai sus.

CU PUFU-ȘHOR PE BOTIȘOR

Țâncu-ȘHOR de viță rară,
Fură băncile din țară...
El se jură că nu cu fură,
Dar fu prins cu banca-n gură!

PRINTRE ALTELE

Două lucruri minunate
Încontinuu mintea-mi fură:
Un vin vechi de calitate
Și la EL... o „prospătură”.

DE...

O iubire de cinci stele,
De dulceață și ardei:
EL cu patimă de ELE,
EA cu pasiuni de EI!

LENJERIA EVEI

Goliciunea să-și ascunză,
Eva s-a dosit cu-o frunză,
Dar la pândă sta avidă,
Să i-o roadă ... o omidă!

AVANTAJE

Are draga lui o normă
De alese reputații,
Ca să fie-n bună formă
Se-antrenează și cu alții.

MARXIȘTII NOȘTRI

Drama noastră nu mai trece,
Tot pe ei îi saltă valul
Și, n-au cum să se înece –
Salvamar e CAPITALUL!

RECICLARE

Traului să-i facem față
Și cu bune, și cu rele,
Guvernanții ne învață
Să dăm găuri la curele.

POPULARĂ

De-o luam nițel mai slută,
Era, poate, mai tăcută,
Dar mi-a trebuit frumoasă,
Rășniță gălăgioasă.

STRES

Buimăciți, de la o vreme,
Adunăm mereu probleme
Și-n atarele condiții,
Mai sumăm și ... exerciții!

ESCALADARE MILITARĂ LA MAREA NEAGRĂ

Declarați stăpâni de soi,
În acest decor nebun,
Marea sânger-a război,
Terra-i sub bătaia de tun!

„STARURI” LA PREȘEDINȚIE

Pretendenții vin de-a valma,
Și, cum sunt valori mărunte,
Rău de tot mă mănca palma,
Zdrăvăn să-i pocnesc în frunte.

HAI LA VOT!

Cu discursuri poleite,
Bat la urne pentru os
Și-am s-aleg, victorios,
Iar gunoaie aurite.

CU DRAG DE ȚARĂ

Jefuită la tot pasul,
Plătim hoților tributul...
Pare-se venit-a ceasul,
D.N.A. să treacă Prutul.

INCURABILII

Pe nisipuri mișcătoare
Țara e, contextu-i dur!
Însă, pe aleși îi doare,
Grija țării drept în... tur.

DIN TOATĂ INIMA

(unei doamne cu nume de floare,
dr. în medicină, cardiolog)

În primăvară, când Divinul,
Pogoară grațios în flori
Și, ceru-și dăruie seninul,
O VIORICĂ-mi dă fiori.

EFICIENȚĂ

(unor derbedei cu trâncăneală
electorală privitor la palma de
jandarm român)
În acest smintit vacarm,
Plin de hoți, trișori, pigmei...
De-ar fi palma de jandarm,
Vai și-amar de derbedei!

UNUI TICĂLOS MUSCĂLIT

(replică la sloganul electoral
dodonist)
Fără nici o deviere,
La părerea mea rămân,
Mutra lui vădit o cere
Palma de jandarm român!

PENTRU EA...

Chinuit de coasta ruptă,
Fapta biblicei geneze,
De la facere tot luptă
Coasta să-și recupereze.

POPA GAPON vs „ȚARI” DODON

Să-și ia girul, cu plocon,
Mers-a la Kiril Dodon...
În R.M., fără istov,
Se vrea țarul Dodonov!

UNUI MANCURT

Un GO(dac) vrea trasă iar
La Prut sârma de hotar,
Însă, unui porc, socot,
I-ar sta bine trasă-n bot.

Text și imagini: **ION DORU**

UNITATE PRIN DIVERSITATE

Acest deziderat european a fost confirmat, duminică, 25 septembrie curent, de către participanții la Festivalul etniilor (ediția a XIII-a), desfășurat în incinta Casei de cultură din satul Vișniovca, raionul Cantemir.

După cum avea să menționeze în cuvântul de deschidere a acestui eveniment cultural primara localității, Olga Pac, în Vișniovca, alături de moldoveni, locuiesc în pace și bună înțelegere reprezentanți ai 11 etnii, și acesta fiind un argument întru selectarea locului de desfășurare a Festivalului. Și vicepreședintele raionului, Ion Dimcea, a subliniat că pacea și bunăvoința, deschiderea de la suflet la suflet constituie un catalizator al faptelor bune, un exemplu demn de urmat de generația în creștere. Conservarea și promovarea folclorului, tradițiilor și obiceiurilor fiecărei etnii, ne ajută să devenim mai puternici, mai bogați sufletește. Prin toleranță, ajutor reciproc, conlucrare eficientă putem să ne apropiem de marea familie europeană, spre care tindem cu toții. Localnicii, oaspeții lor au admirat cu plăcere expoziția bucătăriilor naționale ale etniilor conlocuitoare la Vișniovca-moldovenească, bulgărească, găgăuză, rusă, ucraineană, expuse în holul căminului cultural.

În continuare, moderatorul acțiunii, Ion Roșu, directorul Casei de cultură „Nicolae Sulac” din orașul Cantemir, a anunțat ordinea de evoluare a colectivelor artistice, sosite încoace și din alte localități - „Soacrele” și „Pe aripile vântului” din Ciobalaccia, „Izvorce” din Victorovca, com. Ciobalaccia, „Plamace” din Stoianovca și „Semănătorii” din Cociulia. Programul a fost deschis de către formația artistică „Melancolie” din Vișniovca (conducător Mihai Sârbu), cu răscolitoarea melodie „Codrii mei bătrâni”, după care publicul spectator a savurat cu plăcere alte melodii moldovenești, rusești, bulgărești, ucrainenești, găgăuzești, pentru ca, în final, să se încingă cu toții într-o frumoasă horă moldovenească, ce unește, de bună seamă, inimile și sufletele trăitorilor acestui plai.

Moldovița la Festivalul Internațional de folclor din or. Hanioti, Grecia, 23-28 septembrie 2016

